

Verslag van een openbaar verhoor

De parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening heeft op 15 september 2023 **de heer Kemperman** als getuige gehoord, die werd bijgestaan door mevrouw Krol.

Voorzitter: Belhaj
Griffier: Abma-Mom

Aanwezige leden van de commissie: Aartsen, Azarkan, Belhaj, Maatoug, Van Nispen, Van Raan en Slootweg.

Aanvang 13.15 uur.

De **voorzitter**:

Ik verzoek de griffier om de volgende getuige, de heer Kemperman, naar binnen te leiden.

(De heer Kemperman wordt binnengeleid door de griffier.)

De **voorzitter**:

Welkom, meneer Kemperman. U wordt vandaag gehoord als getuige. Dit verhoor vindt plaats onder ede. U heeft ervoor gekozen de eed af te leggen. Ik verzoek u met de eed te bevestigen dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen.

(In handen van de voorzitter legt de heer Kemperman de eed af.)

De **voorzitter**:

Dan staat u nu onder ede en mag u plaatsnemen.

Goedemiddag, meneer Kemperman, ditmaal namens de hele enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening.

Ik wil u vragen om gedurende dit verhoor uw microfoon aan te laten staan. Ik dien het volgende te vermelden. De commissie wil u erop wijzen dat degene die aan u bijstand verleent, niet namens u het woord dient te nemen. Dit verhoor zal afgenomen worden door de heer Aartsen en de heer Slootweg. Voordat we gaan beginnen, wil ik aan u vragen of alles duidelijk is.

De heer **Kemperman**:

Ja, hoor. Prima. Helemaal duidelijk.

De **voorzitter**:

Dat is het geval. Dan stel ik voor dat we gaan beginnen. Ik geef het woord aan het lid Aartsen.

De heer **Aartsen**:

Meneer Kemperman, goedemiddag.

De heer **Kemperman**:

Goedemiddag.

De heer **Aartsen**:

U was van maart 2007 tot april 2017 directeur Bezwaar en Beroep bij het UWV. U was daar onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van bezwaar- en beroepszaken, het Centraal Mediation Bureau en het Juridisch Kenniscentrum. In dit verhoor wil de commissie het met u hebben over de wijze waarop het UWV in die periode vorm heeft gegeven aan fraudebeleid in de sociale zekerheid en over de werkzaamheden van uw divisie Bezwaar en Beroep.

De commissie wil graag starten met enkele algemene vragen om wat inzicht te krijgen in de werkzaamheden van uw divisie. Zoals ik al zei, was u daar tussen 2007 en 2017 directeur. Zou u kunnen schetsen wat de belangrijkste werkzaamheden waren van de divisie Bezwaar en Beroep?

De heer **Kemperman**:

Ja. Misschien is het goed om aan te geven dat ik een opdracht meekreeg toen ik begon bij Bezwaar en Beroep. Die opdracht bestond uit drie onderdelen: het professionaliseren van Bezwaar en Beroep, het verhogen van de kwaliteit en een herinrichting van Bezwaar en Beroep zoals de afdeling op dat moment gebouwd was. Dat vertaalde zich voor een deel in klantgericht heroverwegen. Wij hebben dat vormgegeven. Dat liet zich ook vertalen in dat wij zeiden dat de professionele invalshoek vanuit Bezwaar en Beroep beter naar voren moest komen, dus de professional in de lead en van daaruit kijken wat we kunnen betekenen voor cliënten.

Dan de opbouw van Bezwaar en Beroep. We hadden landelijke dekking, dus we zaten op een heleboel kantoren met een afdeling van Bezwaar en Beroep waar we de bezwaar- en de beroepszaken behandelden. We hadden een deel

---

dat in Amsterdam zat. Dat was het centrale deel. Daar deden we onder andere de hogerberoepszaken. Daar zat ook het Juridisch Kenniscentrum. Later is daar het Centraal Mediation Bureau bij gekomen. Dat laatste, dat Mediation Bureau, hebben we eigenlijk mede vanuit de invalshoeken van de Ombudsman opgezet. Die hebben ons daar ook nog in ondersteund toen we dat aan het opzetten waren. Het was op zich wel zeer aangenaam om dat in gezamenlijkheid te kunnen doen.

Dan de rol die Bezwaar en Beroep heeft binnen UWV. In de samenwerking met Sociale Zaken zie je dat de directie Strategie, Beleid en Kenniscentrum – dat is SBK – eigenlijk de vliegende keep is in het hele verhaal. Dat is eigenlijk de intermediair tussen UWV en Sociale Zaken. Dus dat betekende ook dat alle lijntjes voor alle gebieden binnen UWV, of het nou de uitvoering of Bezwaar en Beroep was, via SBK naar SZW liepen. En uiteraard liepen die lijntjes ook via de raad. Die had zijn eigen lijnen daarbinnen.

De heer **Aartsen**:

U heeft het dan over de raad van bestuur?

De heer **Kemperman**:

Sorry. De raad van bestuur, ja.

De heer **Aartsen**:

Helder.

De heer **Kemperman**:

Ja, ik zal proberen om de afkortingen achter de kiezen te houden.

De heer **Aartsen**:

Ja, dat proberen wij in deze commissie ook. Gezien de materie is dat misschien soms wat lastig, maar we doen ons uiterste best. Dank daarvoor.

De heer **Kemperman**:

Dat is prima. En anders wijst u er maar gerust op.

De heer **Aartsen**:

Komt goed.

De heer **Kemperman**:

Dan de manier van samenwerken. Daar waar het ging over de beleidsvoorbereiding samen met SZW gaf het Juridisch Kenniscentrum vaak

---

de juridische invalshoeken mee aan SBK: Strategie, Beleid en Kenniscentrum.

De heer **Aartsen**:

Ik kom daar zo nog even verder over te spreken. U zei dat in uw opdracht onder andere het bezig zijn met klantgericht herbeoordelen zat. Kunt u dat wat toelichten?

De heer **Kemperman**:

Ja. Het klantgericht heroverwogen deden we eigenlijk vanaf 2006, 2007. Dat was ook de nieuwe visie voor Bezwaar en Beroep. Daarvoor deden we dat op een meer defensieve manier, maar we hadden zoiets van: we moeten niet alleen kijken of datgene wat wij binnen UWV ten overstaan van de cliënten aan dienstverlening neerzetten juridisch correct is, maar ook of we het aan de klantgerichte kant op een goede manier hebben neergezet. Dat hebben we in die jaren eigenlijk opgebouwd. Een tastbaar uitvloeisel daarvan is ook wel de leercirkel geweest. Als Bezwaar en Beroep krijg je eigenlijk alle inzicht in datgene wat klanten dwarszit, want die gaan niet zomaar in bezwaar of in beroep. Daar zit iets achter. Dus dat betekende eigenlijk dat wij dat inzicht wel hadden: waar zitten cliënten mee en hoe kunnen we dat op een goede manier terug de organisatie in brengen? Dan ging het over brieven, taal, bejegening of processen. Wij hebben toen de rol op ons genomen om de dienstverlening van het UWV te verbeteren door die leercirkels op die manier in het leven te roepen.

De heer **Aartsen**:

Dank u. Zou u eens kunnen schetsen hoe het proces van een officieel besluit van het UWV verloopt als iemand volledig de bezwaar- en beroepprocedure doorloopt, om daar een beetje een beeld van te krijgen?

De heer **Kemperman**:

Nou, de opdracht die ik meekreeg, schetst het al. Ik ben overigens zelf geen jurist.

De heer **Aartsen**:

Excuus. Ik zal het misschien iets verduidelijken. Ik bedoel het vanuit het perspectief van iemand, een inwoner van Nederland, die gebruikmaakt van de diensten van het UWV. Hoe doorloopt hij of zij het proces van bezwaar en beroep?

De heer **Kemperman**:

Ah. Nou, op het moment dat het besluit in primaire gang, dus een verzoek om een WW-, een Wajong- of een arbeidsongeschiktheidsuitkering ... Dan komt er een besluit. Dat komt bij de cliënt. Die krijgt daarin te zien wat eigenlijk de route is die kan worden gelopen op het moment dat die het niet eens is met de uitslag. En dan kan er bezwaar worden gemaakt bij het UWV. Dat komt automatisch bij ons terecht, op de plek die het dichtst bij de woonplaats van de cliënt zit. Daar wordt het bezwaar in behandeling genomen.

De heer **Aartsen**:

Wat gebeurt er dan aan uw zijde?

De heer **Kemperman**:

Ik ben nu al een aantal jaar niet meer betrokken bij Bezwaar en Beroep, maar als ik terugga naar toen ik daar was: ook in het kader van klantgericht heroverwegen zijn we op het moment dat er een bezwaar kwam, gaan bellen om te vragen waar die steen nou echt in de schoen zat. Dan vroegen we "wat is het probleem?", "wat zit u dwars?" en "waarom komt u in bezwaar?", om te kijken of we ook aan de voorkant al konden helpen. Dat heeft onder andere te maken met het feit dat wij ook heel veel verzoeken in de vorm van een bezwaar kregen die eigenlijk om uitleg of om informatieverstrekking gingen. Dus wij hebben gezegd: als we nou aan de voorkant de cliënt bellen, dan kunnen we aan die kant uitleggen hoe het proces loopt, wat er is gebeurd en hoe de opbouw van het besluit in elkaar zit. In die zin konden we dan wat achtergrondinformatie geven. Dan zag je dat een deel van het bezwaar werd ingetrokken en het andere bezwaar gewoon de formele route in ging.

De heer **Aartsen**:

Helder. U sprak net al over SBK. Heeft u in uw eigen rol als directeur Bezwaar en Beroep overlegd met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid?

De heer **Kemperman**:

Nee.

De heer **Aartsen**:

Er is geen direct contact tussen de directeur en het ministerie van SZW?

De heer **Kemperman**:

Nee, dat ging toen allemaal via SBK of via de leden van de raad van bestuur. Die hadden hun eigen route naar het ministerie. Welk niveau van samenwerking, welk niveau van gesprek, dan werd aangeboord om het thema te bespreken was afhankelijk van het onderwerp, de importantie of de fase in het besluitvormingsproces.

De heer **Aartsen**:

En als u het nodig vond om de relevante informatie door te geven aan het ministerie, dan stuurde u dat primair richting SBK?

De heer **Kemperman**:

Ja. Dat ging bij ons overigens bijna altijd via het Juridisch Kenniscentrum. Daar zat de echte kennis van het hele socialezekerheidsstelsel. Ze waren weliswaar gepositioneerd binnen Bezwaar en Beroep, maar ze deden hun werk ten faveure van het hele UWV. Dus als er in de onderdelen van het UWV vragen waren van inhoudelijk juridische aard, dan kwamen die altijd terecht bij het Juridisch Kenniscentrum. Dus van daaruit werd via SBK ook de inhoud meegegeven aan Sociale Zaken.

De heer **Aartsen**:

Hoe zorgde het UWV ervoor dat uitkeringsgerechtigden die het niet eens waren met een besluit goed konden opkomen tegen besluiten van het UWV?

De heer **Kemperman**:

Wij proberen eigenlijk de communicatie daarover zo goed mogelijk neer te zetten. Dat begint bij de website waar de informatie te vinden is. In de besluiten die wij nemen, staat uitgebreid hoe mensen gebruik kunnen maken van bezwaar. Wij hebben contact met bijvoorbeeld de cliëntenraad, als het gaat om vragen als "zijn onze brieven leesbaar?" en "hoe kunnen wij de communicatie met de cliënten verbeteren?" Ook de signalen komen vaak bij ons via de cliëntenraad. Of we zijn in gesprek met belangenverenigingen van verschillende cliëntenorganisaties die vragen hebben. Dus we proberen zo breed mogelijk duidelijkheid te verschaffen over hoe de dienstverlening van het UWV eruit ziet. We proberen ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk mensen zo goed mogelijk op de hoogte zijn.

De heer **Aartsen**:

Zijn er ook andere divisies binnen het UWV, bijvoorbeeld de divisie Handhaving, die mensen doorverwijzen naar de mogelijkheid tot beroep en bezwaar?

De heer **Kemperman**:

Ja. We hebben een aantal divisies: Uitkeren, Sociaal-medische Zaken, het WERKbedrijf, Klant en Service, Handhaving ... Handhaving neemt ook besluiten. Daar geldt hetzelfde voor. In hun besluit staat ook hoe de cliënten gebruik kunnen maken van de mogelijkheid tot bezwaar. Dat geldt specifiek voor de besluiten die zij nemen. Ik heb net geschetst hoe de generieke informatie tot de burgers komt.

De heer **Aartsen**:

Hoeveel bezwaar- en beroepszaken heeft uw divisie in die periode jaarlijks behandeld? Weet u dat?

De heer **Kemperman**:

Dat was in die periode tussen de 100.000 en 120.000 zaken per jaar.

De heer **Aartsen**:

En als we dat ongeveer in percentages moeten uitdrukken van het totaal aantal besluiten dat het UWV neemt?

De heer **Kemperman**:

Dat is ongeveer 2,3% van alle besluiten die het UWV neemt.

De heer **Aartsen**:

In 2007 gaat maar 4,5% in bezwaar en beroep. In 2017 is dat 2,4%. Hoe verklaart u die afname van het percentage?

De heer **Kemperman**:

Dat was in 2004, zei u?

De heer **Aartsen**:

Excuus. In 2007 was het 4,51% en in 2017, tien jaar later, was het 2,4%.

De heer **Kemperman**:

Laat ik teruggaan naar wat wij in de periode binnen het UWV hebben gedaan aan optimalisering van de cliëntcommunicatie, waar ik net een deel van schetste. Die is in die periode behoorlijk verbeterd, ook aan de voorkant, dus waar mensen de aanvraag doen. Daarover hebben we het gesprek gevoerd. Ik denk dat wij in die periode ook intensief met de belangenvereniging gesproken hebben en daar ook wel voorlichting aan hebben gegeven. Ook zij zijn met cliënten in gesprek gegaan om te kijken of het haalbaar was, of ze deze hele route moesten gaan lopen of dat dat een frustratieroute zou

---

worden omdat de uitkomst eigenlijk al duidelijk was. Ik denk dus dat daar een deel zit. Verder zou ik moeten gaan speculeren.

De heer **Aartsen**:

We hebben ons voorgenomen om dat niet te doen in deze zaal.

De heer **Kemperman**:

Nee, laat ik dat niet doen.

De heer **Aartsen**:

Zou u misschien iets kunnen zeggen over het volgende? Er zijn meerdere groepen mensen die gebruikmaken van de diensten van het UWV die Bezwaar en Beroep al dan niet weten te vinden. Heeft u een beeld van wat voor groepen de weg naar Bezwaar en Beroep wat minder makkelijk, minder goed weten te vinden?

De heer **Kemperman**:

Die zijn heel lastig te duiden omdat ze die route dus niet vinden. We hebben wel – dat ligt in het verlengde van wat ik net schetste – gesprekken gevoerd met de belangenbehartigers, de vakbonden en de cliëntenraad om zo veel mogelijk informatie te verstrekken en om degenen die hun weg in de papierwereld of de juridische wereld van het UWV normaal gesproken heel lastig kunnen vinden, te helpen om die weg wel te kunnen vinden. Wij proberen aan die kant dus zo veel mogelijk mensen te bereiken, maar het zal nooit sluitend zijn.

De heer **Aartsen**:

Als mensen een bezwaarschrift afgewezen hebben gekregen, staat de optie open om in beroep te gaan. Welke drempels ervaren mensen die gebruikmaken van de diensten van het UWV bij de stap richting beroep? Worden er drempels ervaren om in beroep te gaan?

De heer **Kemperman**:

Ik maak een inschatting. Ik denk dat die drempel een stuk lager ligt dan bij het in bezwaar gaan, omdat ze de route dan al hebben ingezet en al ervaring hebben met wat het betekent als je in bezwaar gaat. Beroep is eigenlijk de volgende stap in datzelfde proces. Er is wel een groot verschil in eigenaarschap van het proces, want bij de bezwaarzaak is het UWV de eigenaar van het proces en in de beroepszaak is de rechter de eigenaar van het proces. Daar zitten dus wel grote verschillen tussen.

De heer **Aartsen**:

U zei net: het zal nooit sluitend worden om iedereen die het oneens is met een beslissing van het UWV, daadwerkelijk de route van bezwaar en beroep te laten doorlopen. Kan ik het daarmee als volgt samenvatten? U zegt dat het voor het UWV soms ook ingewikkeld is om die mensen goed te bereiken als zij die route al niet weten te vinden.

De heer **Kemperman**:

Ja, ik denk dat dat de generieke stelling is voor alles wat de overheid doet. Welke middelen zet je in om zo veel mogelijk burgers te bereiken met datgene wat je doet? Zelfs als het gaat over de dienstverleningskant, dus daar waar je de hand naar burgers uitsteekt, bereik je niet iedereen. Het gaat niet alleen over zaken waar zij op de een of andere manier een soort verplichte nering vandaan halen, maar ook over andere zaken die de overheid in die zin neerzet. Het is dus eigenlijk een continue zoektocht om zo veel mogelijk mensen te bereiken.

De heer **Aartsen**:

Ik zou graag wat dieper met u willen ingaan op de wijze waarop bezwaren worden afgehandeld en op de manier waarop het UWV de rechtsbescherming van uitkeringsgerechtigden in dit geval goed borgt. Bestond er in die periode, 2007-2017, een soort standaardprocedure of werkinstructie voor uw mensen voor het afhandelen van bezwaren?

De heer **Kemperman**:

Zeker, ja. Op procesniveau zeker.

De heer **Aartsen**:

Kunt u ons daar iets meer over vertellen?

De heer **Kemperman**:

Nee, dat heb ik niet meer paraat.

De heer **Aartsen**:

Maar het was dus wel gestandaardiseerd?

De heer **Kemperman**:

Ja, de procedure zelf was volledig gestandaardiseerd. In de vorm die gekozen werd om met de cliënten om te gaan, de zaaksbehandeling dus ... Voor een deel daarvan zijn er handreikingen en voor een deel is het aan de professional om dat goed te doen.

De heer **Aartsen**:

Was dat een soort proceswerkinstructie of was het ook een inhoudelijke ondersteuning?

De heer **Kemperman**:

Het was voor een deel een procesinstructie, maar de inhoud van de instructie werd bij ons altijd gemaakt door het Juridisch Kenniscentrum. Dat was de vertaling van wet- en regelgeving en de vertaling van jurisprudentie naar de uitvoering.

De heer **Aartsen**:

Welk juridisch kader werd er gehanteerd bij het maken van dit soort werkinstructies?

De heer **Kemperman**:

In ieder geval de Algemene wet bestuursrecht en de materiewetten die we hadden, dus de WW en de WIA, en voorheen ook nog de WAO, de Ziektewet en de Wajong. Dat zijn de belangrijkste wetten.

De heer **Aartsen**:

Dus als het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een wet maakte, dan maakte het Juridisch Kenniscentrum een soort vertaling van die wet- en regelgeving en dan ging die in een soort werkinstructie richting de medewerkers van Bezwaar en Beroep, zodat zij wisten hoe de rechtsbescherming van uitkeringsgerechtigden geborgd was?

De heer **Kemperman**:

Correct, correct. Wat ik daarstraks schetste, dus dat er vanuit SZW wetgeving komt die door ons vertaald wordt, is geen enkelvoudige lijn. Tussentijds werd er via SBK ook overleg gepleegd met het ministerie over de inhoud van de wet. Zij waren uiteraard eigenaar, maar er moest wel een vertaalslag gemaakt worden naar het UWV toe in de zin van: gaat het werken zoals bedoeld; hoe kunnen we dat met elkaar doen; klopt het juridisch ook? Daar hielpen we elkaar ook gewoon mee aan de voorkant.

De heer **Aartsen**:

Even voor mijn beeld. SBK gaat dan in overleg met het ministerie. Wordt er dan gevraagd hoe men de wet moet interpreteren of hoeveel ruimte men binnen een bepaald wetsartikel heeft? Hoe verloopt zo'n gesprek?

De heer **Kemperman**:

Dat laatste komt eigenlijk pas aan de orde op het moment dat de wet al redelijk in de steigers staat, want het is natuurlijk het primaat van het departement, of eigenlijk van de politiek, om de wet neer te zetten. Op het moment dat je gaat formaliseren, wordt aan ons de vraag gesteld of de wet uitvoerbaar en handhaafbaar is. Dan maken wij een uitvoeringstoets. Daar staat in wat de uitvoering van de wet voor ons betekent en of wij die kunnen uitvoeren. Als we zaken zien waarvan we denken dat die risico's met zich mee kunnen brengen, geven we die ook mee in dat verhaal. Maar dan zit je echt al aan de geformaliseerde kant van het besluitvormingsproces voor wet- en regelgeving.

De heer **Aartsen**:

Daar komen we zo nog over te spreken. Als u nu kijkt naar de werkwijze die er was, in hoeverre was er dan goed aandacht voor de rechtsbescherming van uitkeringsgerechtigden? Niet alleen voor het juridisch kader of de werkinstructie, maar bijvoorbeeld ook wat specifiek voor zaken als: begrijpen mensen hetgeen er wordt aangeboden of begrijpen mensen dat ze ook in bezwaar en in beroep kunnen?

De heer **Kemperman**:

Dat ziet ook op de samenwerking met de cliëntenraad. Ook in het verleden hebben we alle brieven die wij als UWV gebruiken, samen doorgenomen om te kijken of ze begrijpelijk waren. Dat gebeurt op dit moment nog steeds. Als er nu brieven gemaakt worden, hebben we een cliëntenpanel en ook een cliëntenraad. Die kijken mee of datgene wat we opschrijven, ook begrijpelijk is voor de mensen voor wie het bedoeld is. Daarnaast is de rechtsbescherming, als ik die wat breder interpreteer dan alleen het juridische verhaal, een van de redenen waarom wij het Centraal Mediation Bureau hebben ingeschakeld. Dat is overigens tweeledig. Aan de ene kant doet het werk voor het UWV intern, dus voor de organisatie zelf, voor de eigen medewerkers, en het is toegankelijk voor de cliënten om daar gebruik van te maken. Dan heb je dus verschillen van inzicht van een andere aard dan van juridische aard.

De heer **Aartsen**:

U zei net: bij klantgericht heroverwegen pakte een medewerker ook de telefoon om contact te hebben met iemand die bezwaar maakte.

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Aartsen** (VVD):

Is dat in de hele periode 2007-2017 zo geweest of is dat in de tussentijd toch veranderd?

De heer **Kemperman**:

Nee, dat is ... Ik moet zeggen dat dat helaas is veranderd.

De heer **Aartsen**:

Ik zie u diep zuchten.

De heer **Kemperman**:

Ja, wij zijn daar in 2006, 2007 mee begonnen. Volgens mij kregen wij in 2012 de opdracht ... Op het ministerie waren ze toen al bezig met de voorbereidingen voor de fraudewet. De mores ten aanzien van fraude waren op dat moment zowel maatschappelijk als politiek en op het departement dezelfde. Die gingen dus mee in de vragen die gesteld werden naar ons toe. En het ging gelijk op met de bezuiniging die op dat moment speelde. Dat betekende dus dat wij binnen Bezwaar en Beroep moesten gaan kijken wat dat voor onze dienstverlening betekende, omdat bezuinigen in een organisatie zoals die van het UWV eigenlijk per definitie betekent dat je de dienstverlening raakt. Dat kan bijna niet anders. Wij hebben dus gekeken wat dat op dat moment voor Bezwaar en Beroep betekende.

Ik zuchtte, omdat wij vonden dat wij nou net bezig waren om de menselijke kant van ons werk op een andere manier inrichting te geven. Daar wilden we eigenlijk niet vanaf. We moesten dus naar een meer beleidsgerichte heroverweging, maar we hebben daar zelf een aantal wijzigingen in aangebracht. We hebben gezegd: oké, maar wij blijven wel het contact met de cliënt overeind houden; hoe we die beweging ook maken, dat contact blijven we dus overeind houden. Daarnaast hebben we gezegd: oké, als dat dan betekent dat wij wat efficiënter moeten werken – dat betekent dus ook dat je minder tijd hebt in dat verhaal – willen we aan de voorkant meer kunnen betekenen, daar waar het gaat over de beleidsinstructies of de uitvoeringsinstructies van de verschillende divisies. Kunnen we daar aan de voorkant met elkaar verbeteringen in aanbrengen, waardoor we er ook voor kunnen zorgen dat mensen minder in bezwaar gaan? Kunnen we ook kijken of de leercirkels nog wat kunnen worden geïntensiveerd? Dat zijn zaken die we hebben meegenomen in de opdracht dat wij moesten bezuinigen en wat strikter met ons werk om moesten gaan. We hebben dus eigenlijk geprobeerd om te bewaren wat we hadden, maar toch aan die opdracht te voldoen.

De heer **Aartsen**:

Wat bedoelt u met "beleidsgerichte heroverweging"?

De heer **Kemperman**:

Dat je in eerste instantie ging kijken of wet- en regelgeving en beleid gediend werden met de uitspraak die we deden in bezwaar.

De heer **Aartsen**:

En dat stond diametraal tegenover klantgericht?

De heer **Kemperman**:

Nou, niet diametraal.

De heer **Aartsen**:

Hoe verhouden die twee zich tot elkaar?

De heer **Kemperman**:

Klantgericht wil niet zeggen dat je je, zeg maar, "tegen het recht verstoot". Dat kan niet. Dat blijft dus gewoon overeind, maar de manier waarop je dat doet, kan wijzigen; die kan veranderen. We hebben ons er toen hard voor gemaakt om dat voor een deel toch gewoon overeind te houden omdat we dat gewoon belangrijk vinden én omdat onze overtuiging toen was – en dat vind ik eigenlijk nog steeds – dat je dagdagelijks moet leren van datgene wat er op je bureau voorbijkomt aan papier, maar vooral van wat je aan ervaringen meekrijgt van mensen die je spreekt, van cliënten die je spreekt en van de omgeving die je ziet. Daarmee hebben wij toen ook wel gezegd dat effectiviteit, efficiency en klantgerichtheid ook in elkaars verlengde kunnen liggen. Dat hoeven geen tegenstellingen te zijn. Daar zijn wij toen mee aan de slag gegaan.

De heer **Aartsen**:

U had het over die leercirkels en over lering trekken uit dit soort dingen. Bij wie en op welke manier konden medewerkers van bezwaarschriften terecht met de knelpunten die zij tegenkwamen in de uitvoering en in dat contact met mensen? Waar konden zij die signalen kwijt binnen het UWV?

De heer **Kemperman**:

Nee, dit waren de signalen die wij zelf kregen van cliënten binnen Bezwaar en Beroep. Dan keken we of we wat we zagen, konden terugbrengen naar de collega's in het primaire proces, dus daar waar de besluiten in eerste instantie werden genomen. Dat ging vaak over de leesbaarheid van brieven.

Dat ging vaak over de website, die wel of niet goed te bereiken of leesbaar was. Dat ging over bejegening. Het ging met name om dat palet.

De heer **Aartsen**:

Hoe beoordeelt u de opvolging van die interne leerpunten die u doorgaf aan uw collega's van andere divisies? Hoe werden die opgevolgd?

De heer **Kemperman**:

Dat waren boeiende gesprekken, omdat je daarmee natuurlijk iets aangeeft waarmee je zegt: dat zijn verbeteringen ten faveure van de cliëntbenadering of in de dienstverlening, in ieder geval in de setting waarin je die aanreikt. Dat betekent dat je daarmee de gesprekken moest voeren over hoe zij de processen hadden ingeregeld, over hoe zij de systemen hadden ingeregeld, over hoe het zat met de mores en dat verhaal. Die gesprekken voer je met elkaar omdat je eigenlijk binnen het hele UWV diezelfde klantbeleving neer wil kunnen zetten.

De heer **Aartsen**:

Dat was "een boeiend gesprek", zei u.

De heer **Kemperman**:

Ja, dat zijn boeiende gesprekken.

De heer **Aartsen**:

Werden die punten ook opgevolgd of overgenomen? Of proefde u daar wat reservering bij de mensen die dat inrichten?

De heer **Kemperman**:

Nou, de reservering zat zeker niet op het aanbod of op het wel of niet herkennen, maar die was er soms wel in de zin van: we hebben er dus eigenlijk een opdracht bij; die opdracht willen we wel, maar die moet wel passen in hoe we dat allemaal voor elkaar krijgen. De reservering zat dus niet op de werkwijze van de leercirkel en ook niet op het feit dat we met elkaar die verbeteringen wilden neerzetten, maar de implementatie van die verbeteringen kwam natuurlijk gewoon bovenop alle andere zaken die we al moesten doen.

De heer **Aartsen**:

Tot slot van mijn zijde over dit stukje: in hoeverre hadden medewerkers van bezwaarschriften ook de ruimte om recht te doen aan de persoonlijke omstandigheden van cliënten? Vanmorgen zat Bruno Bruins hier, voorzitter

---

van de raad van bestuur van het UWV in een gedeelte van uw tijd. Hij zei dat je twee smaken hebt: mensen die zeggen "doet u maar een hele strakke werkinstructie, zodat ik gewoon af kan lopen wat ik moet doen" en mensen die heel graag wat meer ruimte zouden willen hebben om in hun professionaliteit die afweging te maken. Dat is geen goed of fout, maar hoe zou u de ruimte die er op dat moment was, op die schaal neerzetten?

De heer **Kemperman**:

Tot 2013 was de professionele ruimte aanwezig om daar invulling aan te geven in je werk, uiteraard binnen de wettelijke kaders. Maar de Wet BMTI gaf veel meer ruimte dan later de fraudewet.

De heer **Aartsen**:

Ja, met 2013 bedoelt u de fraudewet en niet de bezuinigingen.

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Aartsen**:

Of allebei?

De heer **Kemperman**:

Nee, daar bedoelde ik op dat moment, op uw vraag, de wet mee. Voor die tijd was dat de Wet boeten, maatregelen en terug- en invordering, de Wet BMTI.

De heer **Aartsen**:

Om het even scherp te krijgen: wat u betreft zorgde de fraudewet 2013 ervoor dat die ruimte werd ingeperkt?

De heer **Kemperman**:

Ja, absoluut.

De heer **Aartsen**:

Dank u. Ik geef graag het woord aan collega Slootweg.

De heer **Slootweg**:

Goedemiddag, meneer Kemperman.

De heer **Kemperman**:

Goedemiddag.

De heer **Slootweg** (CDA):

Ik wil het nu met u nu hebben over de ontwikkeling van het fraudebeleid. Per 1 januari 2013 werd de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving van kracht, de zogenoemde fraudewet. Deze wet werd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ontwikkeld. In hoeverre was uw divisie betrokken bij de ontwikkeling van de fraudewet en het boetebesluit dat daaraan vasthing?

De heer **Kemperman**:

Eigenlijk op de manier die we net al geschetst hebben. De wet zelf kwam tot stand op het ministerie. Onze inbreng werd meegegeven aan de collega's van SBK, Strategie, Beleid en Kennis. In het begin is dat redelijk informeel; je kijkt met elkaar hoe de wet eruit gaat zien. Totdat je op een formeler niveau komt met elkaar. Dan kom je op een gegeven moment terecht bij de u-toets die je gaat maken.

De heer **Slootweg**:

De u-toets is ...?

De heer **Kemperman**:

De uitvoeringstoets. Sorry. Daar staat de "u" voor. Dus conceptwetgeving gaat naar de uitvoerder toe voor de uitvoeringstoets. Die gaat ook altijd naar de Raad van State toe. Daarna gaat de conceptwet naar de Kamer.

De heer **Slootweg**:

Maar de betrokkenheid van SBK, Strategie, Beleid en Kennis, zit er dus al voordat de wet wettekst wordt.

De heer **Kemperman**:

Ja. Meestal hebben ze overleg met het ministerie om te bekijken hoe die eruit kan komen te zien. Dat zegt niks over de inhoud van de wet in termen van de politieke besluitvorming, want dat primaat ligt uiteraard niet bij ons.

De heer **Slootweg**:

Nee. Op het moment dat ik het verkeerd zeg, moet u mij echt corrigeren, maar is het dan zo dat het ministerie al vanaf het begin probeert te kijken of zaken uitvoerbaar zijn? Zoeken ze daarom met u kennis of dat niet?

De heer **Kemperman**:

Nee, dat is zeker niet van het begin af aan aan de orde. Dat komt op een later tijdstip. Dat heeft ook wel te maken met het feit dat de beleidsvorming

---

op dat moment nog niet de vertaling kent naar de uitvoering. Allengs wordt duidelijker wat de impact is op de uitvoering. Het is niet de bedoeling om hier nu een cri de coeur te uiten, maar u kunt zich voorstellen dat iedere stap in de wetontwikkeling weer nieuwe inzichten met zich meebrengt. Of het nou komt door de u-toets, door de Raad van State of door de behandeling in de Kamer, telkens komen er weer nieuwe varianten of voorstellen bij. De wet is continu in ontwikkeling. Normaal gesproken is er maar één keer een u-toets voordat die de andere delen van de route maakt. Dus in wat we uiteindelijk uit te voeren hebben, zitten soms nog weleens wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke u-toets.

De heer **Slootweg**:

Helpt u de commissie eens: is er bij zo'n uitvoeringstoets die dan wordt gedaan ook al een tekst over bijvoorbeeld dat boetebesluit? Of is die toets echt alleen maar op de wet?

De heer **Kemperman**:

Dat is op de wet. Ja. Dat is op de wet.

De heer **Slootweg**:

Er komt dus later geen uitvoeringstoets op een algemene maatregel van bestuur of op het boetebesluit of wel?

De heer **Kemperman**:

Jawel, jawel. Er is een uitvoeringstoets gedaan op het boetebesluit. Ja.

De heer **Slootweg**:

Wat was de rol van het Juridisch Kenniscentrum? Want we hebben het hier heel erg over SBK, die als een soort tussenfunctie plaatsvindt. Maar wat is de rol van het Juridisch Kenniscentrum bij de totstandkoming van die wet? Wat doen zij daar precies in?

De heer **Kemperman**:

Zij toetsen of datgene wat ontwikkeld wordt, past in de socialezekerheidswetten of het juridische borging vindt in de wetten die wij in Nederland kennen. Dan zie je dus dat van daaruit de adviezen of de opmerkingen weer meegaan in het gesprek met Sociale Zaken.

De heer **Slootweg**:

Wordt er dan vooral getoetst op de materiewetten, zoals u die noemt, dus

---

volgens mij de Werkloosheidswet als het over de WW gaat? Of ook over de Algemene wet bestuursrecht?

De heer **Kemperman**:
Allebei.

De heer **Slootweg**:
Over allebei. Zou dat dan ook betekenen dat als het kabinet of het ministerie iets wil wat er op dit moment nog niet in zit, een wet moet worden gewijzigd?

De heer **Kemperman**:
Ja. Dat zie je trouwens ook als je terugkijkt naar de ontwikkeling van de fraudewet. Daarbinnen zitten een aantal verwijzingen naar en ook wijzigingen van andere wetten. Die worden meegenomen in dat stuk. Dus die worden wel direct meegenomen in de hele brede scope van de socialezekerheidswetten.

De heer **Slootweg**:
Hoe werd de inbreng vanuit uw divisie van het UWV geadresseerd bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid? Ging dat echt via dat SBK of is het ook nog op een andere manier gegaan?

De heer **Kemperman**:
Nee, dat gaat eigenlijk via SBK, ja.

De heer **Slootweg**:
Niet via de raad van bestuur?

De heer **Kemperman**:
Ah, dat bedoelt u. De raad van bestuur heeft – even kijken; ja, dat was toen al – een lijntje naar het ministerie. Dat is voor een deel formeel en voor een deel informeel. Het formele deel is dat de voorzitter van de raad van bestuur het gesprek heeft met de sg. Dat gaat eigenlijk over de bedrijfsvoering, dus over een beetje het bestaansrecht van het UWV. Als het gaat over de opdracht, over de inhoud, zit dat in de portefeuille van een ander lid van de raad van bestuur. Die heeft het gesprek met de dg, de directeur-generaal. En SBK voert op ambtelijk niveau de gesprekken over de wetwijzigingen of de wetsontwikkeling op dat stuk. Ze hebben allemaal hun eigen lijnen naar het ministerie. Soms gaan de onderwerpen wel over al die tafels, maar dan is het gesprek of het abstractieniveau van het gesprek anders, denk ik.

De heer **Slootweg**:

Ik zit nog even te kijken. Het is best wel technisch, dus ik ga proberen om een vraag die ik net heb gesteld, nog net even scherper te formuleren voor het antwoord. Wat was de rol van het Juridisch Kenniscentrum en de divisie Bezwaar en Beroep bij de totstandkoming van de fraudewet en het bijbehorende boetebesluit? Wat was hun rol daarin?

De heer **Kemperman**:

Die gaven aan SBK hun bevindingen over de ontwikkeling van de wet mee. Dus klopt het in termen van aansluiting bij de Algemene wet bestuursrecht? Klopt het bij de materiewetten? Of moet je daar op onderdelen nog andere zaken op aanpassen omdat het anders juridisch niet dichtzit? Of is er nog meer wetgeving die je moet betrekken bij dit verhaal? En ze kijken of er risico's aan zitten op het moment dat je met elkaar deze wetgeving ontwikkelt. Dat zijn dan niet zozeer de risico's die we lopen als we het hebben over de uitvoering, maar meer de juridische risico's.

De heer **Slootweg**:

Maar het is niet zo dat er naar zo'n ontwikkeling gekeken wordt in die zin van: zo, dat zou zo meteen weleens heel veel werk kunnen betekenen voor de mensen die de bezwaar- en beroepsprocedures moeten doen?

De heer **Kemperman**:

Dat is eigenlijk wat je meeneemt in de u-toets. Daarbij bekijk je binnen het UWV wat de impact van die wet is, wat je aan capaciteit nodig hebt, wat je aan geld nodig hebt en wat je aan ontwikkeltijd voor de processen en procedures nodig hebt. En de laatste jaren kijk je natuurlijk ook hoe je de systemen aangepast krijgt. In die u-toets lees je dus ook vaak wat dat aan geld, menskracht en technische ontwikkeltijd betekent. Aan die laatste zit ook vaak de inwerkingtredingsdatum van de wet verbonden.

De heer **Slootweg**:

Ja. Maar ik begrijp dus – anders moet u mij corrigeren – dat het eigenlijk allemaal wel via dat SBK liep. Het is niet zo dat de juristen van het ministerie van Sociale Zaken bij wijze van spreken contact hadden met de mensen van het Juridisch Kenniscentrum. Daar zat dat SBK tussen. Of maak ik nu iets te grote stappen?

De heer **Kemperman**:

De werkwijze was via SBK. Ik zit even na te denken ... Het kan best zijn dat die mekaar af en toe treffen, maar dan wel in aanwezigheid van SBK. De

---

intermediair is altijd SBK. Ja. Dat heeft ook te maken met de scheidslijn die wij de jaren ervoor gemaakt hadden binnen de werkwijze van UWV met het ministerie.

De heer **Slootweg**:

Zoals de heer Bruins vanmorgen aangaf: in het verschil tussen eigenaarschap en opdrachtgeverschap.

De heer **Kemperman**:

Ja, precies. Exact. Exact. Ja, in beleid en uitvoering.

De heer **Slootweg**:

Nog even over de u-toets. De u-toets is de uitvoeringstoets. Ik vind het niet erg dat u het zo gebruikt, hoor, maar ik dacht: ik zeg het even voor de mensen die later inschakelen. Heeft die visie een bijdrage geleverd aan de uitvoeringstoetsen van de fraudewet en het boetebesluit?

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

Op welke manier? Waaruit bestond die bijdrage?

De heer **Kemperman**:

Laat ik het boetebesluit even als voorbeeld nemen. Wij hadden al geconstateerd dat de wet uitvoerbaar en handhaafbaar was. Die termen moeten we wel lostrekken van "akkoord" of "mee eens". Dit gaat dus uitsluitend over ...

De heer **Slootweg**:

Kunt u dat even toelichten? Want als je bij zo'n ministerie zit en er "uitvoerbaar" staat, zou ik denken: het UWV is akkoord.

De heer **Kemperman**:

Dat snap ik. Ik begrijp ook heel goed dat ze dat zo willen lezen, maar wij zeggen dan dat hij technisch uitvoerbaar en technisch handhaafbaar is.

De heer **Slootweg**:

Dat gaat ook vaak naar de Kamer. Denkt u dat de mensen in de Kamer dan denken: dit gaat alleen om de techniek? Of denken ze dan ook: UWV is akkoord?

De heer **Kemperman**:

Ik hoop van harte dat Kamerleden dat onderscheid inderdaad wel maken, hoewel ik me kan voorstellen dat dat op onderdelen ongelofelijk lastig is en dat je het echte verschil pas ziet als in de u-toets ook een aantal risico's worden meegenomen, zoals in de u-toetsen bij deze AMvB en deze wet. Dan zie je dat er, los van de technische kant, ook een aantal risico's benoemd zijn.

De heer **Slootweg**:

Dus je moet eigenlijk verder bladeren naar waar de risico's benoemd worden om het eigenlijke antwoord en de eigenlijke opinie van het UWV te lezen. Begrijp ik dat goed?

De heer **Kemperman**:

Ja, dat klopt. Dat is op zich ook wel logisch, want wij zijn natuurlijk niet de eigenaar van de wet maar de uitvoerder van het verhaal. Maar wij vinden het wel belangrijk – daar zit ook een deel van onze verantwoordelijkheid – om aan te geven wat de impact is van de wet in de uitvoering. Dan is het aan de minister om daar wel of niet iets mee te doen.

De heer **Slootweg**:

U beschrijft de impact. Is dat dan de impact voor de mensen die via het UWV een uitkering ontvangen of gaat het om de impact op de organisatie?

De heer **Kemperman**:

Allebei. Neem het voorbeeld van het boetebesluit. Wij hebben aangegeven dat het onderscheid tussen regelovertreding en frauderen eigenlijk wegviel als het boetebesluit zou worden doorgevoerd zoals het op dat moment aan ons werd aangeboden. Dat hoeven wij niet op te schrijven, maar dat vonden we wel een risico, dus dat hebben we wel meegegeven in dat verhaal. Ondanks dat gegeven is het wel uitvoerbaar en handhaafbaar. Dat je in die spagaat terecht komt, maakt het voor ons af en toe best wel lastig. Maar we hebben nou eenmaal een andere rol in het proces van totstandkoming van wetgeving.

De heer **Slootweg**:

Kunt u in huis-tuin-en-keukentaal uitleggen wat het verschil is tussen regelovertreding en fraude?

De heer **Kemperman**:

Voor mij is het fraude als je bewust regels overtreedt met als oogmerk eigen gewin, dus eigenlijk als je de boel fleest.

De heer **Slootweg**:

Dat lijkt wel iets anders te zijn dan wat wij hier eerder hebben gehoord, bijvoorbeeld dat er, als het gaat over fraude, uitgegaan wordt van een definitie die het Openbaar Ministerie hanteert: het niet nakomen van de inlichtingenplicht. Ik paraphraseer het waarschijnlijk een beetje.

De heer **Kemperman**:

Maar daar zit ook precies het pijnpunt. Als je kijkt naar hoe de fraudewet is neergezet, zou je kunnen zeggen: het daderschap en de verwijtbaarheid zijn rechtstreeks aan elkaar gekoppeld zonder dat er een onderzoek tussen ligt.

De heer **Slootweg**:

Ik wil even met u verdergaan, want we waren volgens mij zo lekker verder aan het lopen naar de uitvoeringstoets. Het UWV is kritisch in de uitvoeringstoets van het boetebesluit en stelt dat op basis van het boetebesluit weliswaar eenvoudig kan worden vastgesteld dat een regel is overtreden, maar niet in hoeverre dat ook verwijtbaar is. Wat is volgens het UWV het onderscheid? Misschien komen we dan in een iets formelere vorm dan wat we net besproken hebben.

De heer **Kemperman**:

Vraagt u dan wat het onderscheid is tussen regelovertrading en verwijtbaarheid?

De heer **Slootweg**:

Ja, maar niet in hoeverre het overtreden van een regel ook verwijtbaar is.

De heer **Kemperman**:

Binnen de fraudewet kwamen wij eigenlijk nauwelijks toe aan die vraag, omdat wij, daar waar de regelovertrading werd gepleegd, eigenlijk werden gevraagd om per direct te beboeten. In het boetebesluit staan drie uitzonderingen, maar die zijn zo ongelofelijk ingeperkt dat je daar nauwelijks de verwijtbaarheid kunt neerzetten. De minister heeft een reactie geschreven op onze uitvoeringstoets en heeft daarin aangegeven dat er eigenlijk geen subjectieve verwijtbaarheid meer door het UWV hoeft te worden getoetst, omdat in de inlichtingenplicht wordt aangegeven dat de

---

burger toch zelf redelijkerwijs moet weten wat hij te doen heeft. Daardoor was dat voor ons op dat stuk eigenlijk niet meer te doen.

De heer **Slootweg**:

Hier worden we heel technisch. Dat geeft helemaal niet, want ik denk dat u hier een heel belangrijk punt aanraakt, maar dat gaan we ook even heel secuur markeren. Eigenlijk zegt u: voorheen, voordat de fraudewet was ingevoerd, was er iets als subjectieve verwijtbaarheid. We hebben minister Kamp ook gehoord over objectieve en subjectieve verwijtbaarheid. Kunt u beide begrippen een beetje toelichten? En kunt u toelichten waar het verschil nou in zat voor het UWV op het moment dat de fraudewet werd ingevoerd?

De heer **Kemperman**:

Objectieve verwijtbaarheid is eigenlijk: heeft het zich voorgedaan, ja of nee?

De heer **Slootweg**:

Oké. Dat is heel digitaal.

De heer **Kemperman**:

Ja, dat is uitermate digitaal. De subjectieve verwijtbaarheid gaat over de mate waarin iemand kan worden aangerekend dat hij de regel heeft overtreden. Die mogelijkheden hadden we voor de fraudewet wel. Sterker nog, op onderdelen van de wet was de bepaling dat we een boete móchten opleggen. Dus niet alleen de mate van verwijtbaarheid, maar ook het wel of niet opleggen van een boete werd daarmee aan de professionaliteit van de uitvoeringsorganisaties overgelaten. Bij de fraudewet was het opleggen van de boete de norm en konden wij subjectieve verwijtbaarheid eigenlijk niet meer beoordelen, op die drie uitzonderingen in het boetebesluit na.

De heer **Slootweg**:

Dus het onderscheid dat u net aangaf tussen regelovertreding en fraude, moedwillig of niet, kon in het verleden, voordat de fraudewet werd ingevoerd, wel worden gemaakt. Toen had het UWV ook de mogelijkheid om daar verschil in te maken bij het opleggen van een boete. Daarna stond het overtreden van een regel gelijk aan fraude. Zeg ik het nu goed? Als ik het verkeerd samenvat, hoop ik daar heel graag een correctie op te krijgen.

De heer **Kemperman**:

U maakt een conclusie naar fraude toe. Ik zou het willen omdraaien. Het maakt helemaal niet uit of het fraude of regelovertreding is; er komt gewoon een boete. Regelovertreding of fraude is niet de conclusie. De boete is de

---

conclusie. Dat is het verschil met bijvoorbeeld het strafrecht, waar degene die aanklaagt een en ander moet bewijzen. Wat je nu krijgt in het bestuursrecht, met dit stuk, is dat de cliënt het moet bewijzen.

De heer **Slootweg**:

Dus het is ook een omkering van de bewijslast.

De heer **Kemperman**:

Ja, dus dat betekent eigenlijk dat die daarmee ook nog verzwaaard is.

De heer **Slootweg**:

Ik wil nu met u graag naar de fraudewet en de divisie Bezwaar en Beroep. De commissie wil het nu met u hebben over de uitvoering van de fraudewet in de periode dat u directeur Bezwaar en Beroep was. Wat waren nou de belangrijkste wijzigingen van de fraudewet? Volgens mij hebben we er al een aantal behandeld, maar ik denk dat het misschien goed is dat u de hele context schetst van wat nou het belangrijkste was voor u als directeur van de divisie Bezwaar en Beroep.

De heer **Kemperman**:

Wij hebben de vertaling gemaakt van de fraudewet en van het fraudebesluit naar UWV toe. Dat betekent dat wij de drie uitzonderingen hebben uitgeschreven en hebben gekeken wanneer dat nou voorkomt en wanneer niet. Bij de andere zaken hebben wij de striktheid van de wet uitgelegd, ook aan de collega's binnen het UWV. U kunt zich voorstellen dat, als je kijkt naar waar wij vandaan kwamen – of misschien moet ik zeggen: waar we eigenlijk naartoe op weg waren – dit een behoorlijke streep door de rekening was voor de professionaliteit van het UWV. Hier werd toch vrij duidelijk aangegeven wat onder de werking van de wet viel en wat niet. Die striktheid hebben wij overal binnen het UWV door moeten voeren.

De heer **Slootweg**:

Misschien kunt u nog even aangeven of herhalen dat u ergens naar op weg was. Dat had met klantgerichtheid te maken. Wat was nou de belangrijkste streep die hierdoorheen kwam?

De heer **Kemperman**:

Dat hangt samen met het onderwerp waar we het net even over hadden: de verwijtbaarheid, de subjectieve verwijtbaarheid, het feit dat je kunt kijken naar de persoonlijke omstandigheden, de draagkracht van cliënten, waar je dan je boetebepalingen op kan enten. Dat betekent dat je daarmee – we

---

noemen dat dan de professionele kant, maar er zit natuurlijk ook gewoon een menselijke kant aan dat stuk – de weging kan maken naar de cliënt toe. Omdat dat wegviel, werden we eigenlijk teruggedrukt – dat is wat ik net bedoelde – van de richting waar we naar op weg waren, in de zin van: laten we ervoor zorgen dat de dienstverlening zo optimaal mogelijk is. Natuurlijk heb je daaronder je opdracht liggen en de wet- en de regelgeving die je moet uitvoeren, maar de manier waarop maakt nog wel wat uit in je benadering naar burgers, naar mensen.

De heer **Slootweg**:

Wat was de impact van de invoering van de fraudewet voor de werkwijze van de divisie Bezwaar en Beroep? U zegt: we schrijven dat allemaal even uit.

De heer **Kemperman**:

Nauwelijks.

De heer **Slootweg**:

Nauwelijks.

De heer **Kemperman**:

Dat zat 'm dus in de ... Je haalde een stukje professionaliteit weg, maar in je procedures en in je processen ...

De heer **Slootweg**:

Maakte dat dan verder niets uit. Had de invoering van de fraudewet gevolgen voor de rechtsbescherming van uitkeringsgerechtigden?

De heer **Kemperman**:

Als je dat benadert vanuit "de burger moet krijgen wat de overheid belooft", dan zou de pijnlijke constatering weleens kunnen zijn dat de rechtsbescherming gewoon overeind is gebleven. Want de fraudewet staat. Dat is wat de overheid belooft. Die wordt uitgevoerd, waardoor de rechtsbescherming in enge zin toch wordt gediend.

De heer **Slootweg**:

Dus u zegt: in enge zin zou je kunnen zeggen dat de rechtsbescherming werd gehandhaafd.

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

Maar dat was dan eigenlijk wel een verandering ten opzichte van de periode voor de invoering van de fraudewet, waarin niet in enge zin door het UWV gekeken werd?

De heer **Kemperman**:

Ja. We zullen er dadelijk ongetwijfeld nog op komen, maar als je kijkt naar uitspraak van de Centrale Raad in 2014, dan geeft de Centrale Raad aan dat die rechtsbescherming op onderdelen eigenlijk niet op orde was. Mag ik daar alvast een voorbeeldje van geven?

De heer **Slootweg**:

Ja, laten we dat maar doen.

De heer **Kemperman**:

De Centrale Raad heeft bijvoorbeeld een knip gezet bij mensen die een boete hebben gekregen, bij de periode voor 1-1-2013 en daarna. Die heeft gezegd dat dit betekent dat je de periode die daarvoor ligt, moet bekijken door de bril van het toenmalige boeteregime en na 1 januari met de bril van het boeteregime daarna. Voor mij is dat een voorbeeld van dat je zegt: hè, daar heeft de rechtsbescherming eigenlijk niet plaatsgevonden. Die is op dat stuk dan gecorrigeerd door de Centrale Raad.

De heer **Slootweg**:

Had de invoering van de fraudewet invloed op het aantal bezwaren die werden ingediend?

De heer **Kemperman**:

Wij hadden ingeschat dat dat behoorlijk zou toenemen, maar dat was eigenlijk nauwelijks het geval. Het is iets gestegen maar heel weinig. Als je kijkt naar de jaren na 2013, daalt het gewoon weer.

De heer **Slootweg**:

Heeft u daar een verklaring voor?

De heer **Kemperman**:

Nee, niet echt, niet anders dan wat we zo-even met elkaar deelden over de vraag of mensen de weg weten, de weg kunnen vinden, of we ze genoeg hebben geholpen om dat te kunnen. In die periode, in 2012, het tweede deel, is er een behoorlijke campagne geweest: Weet hoe het zit. Die was landelijk, zowel op een site als met Postbus 51 enzovoorts, om zo veel

---

mogelijk mensen in het land op de hoogte te brengen van de wijzigingen van de wet. Daar is van alles op gebeurd. Ik weet dus niet hoe het kan dat niet meer mensen in bezwaar zijn gegaan op dat moment.

De heer **Slootweg**:

Tegelijkertijd met de verandering van de fraudewet verandert er ook iets in wat in het vervolg onderdeel is van het strafrecht en het bestuursrecht. Eerst zat dat bij €10.000. Dat werd toen opgehoogd naar €50.000. Had dat nou nog gevolgen en, zo ja, welke?

De heer **Kemperman**:

Nee, dat heb ik eigenlijk niet paraat.

De heer **Slootweg**:

U constateerde niet dat dat tot extra ...

De heer **Kemperman**:

Nee, het enige wat wij zagen gebeuren ... Misschien is dat ook wel de vraag achter uw vraag. Of laat ik maar gewoon het antwoord geven dat in mijn hoofd zit. Als iemand een boete kreeg van €48.000, zat hij nog steeds in het bestuursrecht, met alle regels die daarbij hoorden. Als je net over de €50.000 heen ging, dan ging je naar het strafrecht. Dan moest er aangifte gedaan worden. Dan had je overigens wel een strafblad. Maar dat betekende dat de uitkomst van de rechtszaak qua strafmaat weleens heel anders kon zijn dan in het bestuursrecht.

De heer **Slootweg**:

Neemt u ons eens mee in wat die verschillen waren. In hoeverre was je beter af als je bij wijze van spreken maar €48.000 had in plaats van €52.000?

De heer **Kemperman**:

Ik denk niet dat de burger op dat moment aan het calculeren is geslagen, maar ik denk wel dat de verschillen ... Ik moet nu even verder terug in mijn geheugen naar de uitspraak van de Centrale Raad. Die zegt op een gegeven moment ook: het verschil in behandeling bij dezelfde overtreding wordt hier veel te groot; dit gaat ten koste van de rechtsbescherming van de burger. Dat had te maken, even uit mijn geheugen puttend, met het feit dat als er in het strafrecht voor eenzelfde soort overtreding een strafmaat moest worden neergezet, die volgens mij niet hoger dan €8.000 kwam.

De heer **Slootweg**:

Dus als je bij die overtreding eenmaal de grens over ging en bij de rechter terecht kwam, dan was de uitspraak in het algemeen door de mate van verwijtbaarheid, die dan schijnbaar op een andere manier getoetst werd, dat je in de buurt van €8.000 kwam, terwijl iemand onder die grens van €50.000 dat bedrag moest betalen.

De heer **Kemperman**:

Dan ging het alleen over de boete, hè.

De heer **Slootweg**:

Ja, het ging over de boete.

De heer **Kemperman**:

De terugvordering van het te veel betaalde bedrag bleef gelijk.

De heer **Slootweg**:

Werd er na de invoering van de fraudewet over andere onderwerpen dan daarvoor bezwaar ingediend?

De heer **Kemperman**:

Kunt u mij iets meer helpen?

De heer **Slootweg**:

De fraudewet had nogal een aantal aanpassingen, een aantal wijzigingen. Zorgden die er nou voor dat de aard van de bezwaren die werden ingediend bij het UWV, wijzigde? ... Als dat zo is, staat het u niet helder ...

De heer **Kemperman**:

Nee, en ik denk dat, als dat echt een wijziging op de inhoud van de bezwaren zou betekenen, ik dat wel had geweten.

De heer **Slootweg**:

Dus u weet ook niet of er een onderscheid te maken valt tussen bezwaar op sancties rondom inspannings- en inlichtingenplicht?

De heer **Kemperman**:

Nee.

De heer **Slootweg**:

Met de invoering van de fraudewet werd het boeteregime overgeheveld van

---

het strafrecht naar het bestuursrecht. Daar spraken we net al over. Kunt u toelichten wat de gevolgen zijn voor de rechtsbescherming van uitkeringsgerechtigden van het onderbrengen van het boeteregime in het bestuursrecht?

De heer **Kemperman**:

Dat is eigenlijk wat ik net geschetst heb. Die verschillen worden groter. Dat is ook eigenlijk precies de uitspraak van de Centrale Raad en daar ben ik het van harte mee eens. Overigens heeft de Nationale ombudsman diezelfde verwijzing gemaakt, dus dat je het sanctiebeleid van het bestuursrecht en het sanctiebeleid van het strafrecht eigenlijk moet harmoniseren. Dat was hier helemaal uit elkaar getrokken.

De heer **Slootweg**:

Hoogleraar sociaal recht Roozendaal stelde in het openbaar verhoor voor deze commissie van 6 september jongstleden dat uitvoeringsorganisaties hun beslissingen niet corrigeren vanwege financiële prikkels en prestatie-indicatoren en omdat ze het moeilijk vinden om op een objectieve manier rekening te houden met individuele omstandigheden. Hoe kijkt u naar die uitspraak van deze hoogleraar?

De heer **Kemperman**:

De kostenprikkels herken ik volstrekt niet. Het zou toch wel echt van de zotte zijn, zou ik bijna zeggen, als wij, omdat het wat meer kost, mensen niet de dienstverlening bieden waar ze recht op hebben. Dat zou echt een vergrijp zijn tegen de mores in het hele UWV. Als je kijkt ... Wat was het tweede deel?

De heer **Slootweg**:

Er stonden ook prestatie-indicatoren bij. Ik denk dat ik 'm maar even zal herhalen, want het is best een lange constatering van de hoogleraar. Dus: hoogleraar sociaal recht Roozendaal stelde in het openbaar verhoor voor deze commissie dat uitvoeringsorganisaties hun beslissingen niet corrigeren vanwege financiële prikkels en prestatie-indicatoren en omdat ze het moeilijk vinden om op een objectieve manier rekening te houden met individuele omstandigheden.

De heer **Kemperman**:

Dat laatste, dus "niet op een objectieve manier rekening houden met de omstandigheden", is nou precies die subjectieve verwijtbaarheid. Ik zou een verschil willen maken tussen wat mag en wat moet.

De heer **Slootweg**:

Ze gaf over de bestuursrechter ook aan: "Wanneer door een uitkeringsgerechtigde in beroep wordt gegaan, wordt er nooit gecorrigeerd. Je ziet altijd hele standaardbeslissingen voorbijkomen. De rechter doet eigenlijk nooit wat met de individuele situatie van de uitkeringsgerechtigde. Rechters respecteren de beslissingsbevoegdheid van de bestuurders." Dus bij de bestuursrechter ... U gaf misschien toch al min of meer eigenlijk dat antwoord aan, namelijk dat u ziet dat er bij de strafrechter op een gegeven moment toch andere elementen kwamen. Dan kwam er bijvoorbeeld nog iets als 8.000 uit.

De heer **Kemperman**:

Maar dat ging over de boeteoplegging.

De heer **Slootweg**:

Ja, oké.

De heer **Kemperman**:

U heeft het nu over de rechter zelf. Dat zou betekenen dat de rechter nooit een gegrondverklaring af zou geven op een beroep van een cliënt. Dat is niet waar.

De heer **Slootweg**:

Dat is niet waar.

De heer **Kemperman**:

Dat is absoluut niet waar.

De heer **Slootweg**:

Dus in die zin herkent u niet dat de rechter eigenlijk nooit wat doet met de individuele situatie van uitkeringsgerechtigden?

De heer **Kemperman**:

Nee.

De heer **Slootweg**:

In de fraudewet krijgen uitvoeringsorganisaties de mogelijkheid ...

De heer **Kemperman**:

Mag ik nog even?

De heer **Slootweg**:

Ja. Zeker.

De heer **Kemperman**:

Dat hebben we ook wel gezien in de periode voor 2013. Dat was een van de argumenten die wij gebruikt hebben in de uitvoeringstoets naar het ministerie toe. Wij hebben daarin aangegeven: waarom ga je de minimumboete verhogen van €52 naar €150, terwijl de rechter in de afgelopen periode zelfs die €52 al matigde?

De heer **Slootweg**:

Dat was de bestuursrechter?

De heer **Kemperman**:

Dat was de bestuursrechter. Ook dat hebben we toen als argument gebruikt naar het ministerie toe.

De heer **Slootweg**:

In de uitvoeringstoets zijn eigenlijk uitspraken van de bestuursrechter gebruikt door te zeggen: de weg die u nu opgaat, wetgever, ...

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

... wordt in ieder geval niet geschraagd door ...

De heer **Kemperman**:

Het antwoord van de minister was: wij hopen dan dat de bestuursrechter nu ook tot het inzicht komt dat de maatschappij wat anders vraagt. Dat staat gewoon in de schriftelijke beantwoording van die toets. Maar ik denk dat dit nog wel een goed voorbeeld was als antwoord op uw vraag of de bestuursrechter automatisch meegaat met het UWV. Dat is niet zo.

De heer **Slootweg**:

In de fraudewet krijgen uitvoeringsorganisaties de mogelijkheid om af te zien van het opleggen van een boete wegens een dringende reden. Er moet dan wel iets bijzonders of iets uitzonderlijks aan de hand zijn. In de memorie van toelichting bij de fraudewet staan enkele voorbeelden van wanneer er in elk geval geen sprake is van een dringende reden, bijvoorbeeld als het de belanghebbende ontbreekt aan de noodzakelijk middelen om in het bestaan

---

te voorzien. Hoeveel ruimte krijgt uw divisie om op basis van een dringende reden een boete te herzien?

De heer **Kemperman**:

Nou, niet. Als dit al het voorbeeld is waarin het niet mag en je kijkt naar de artikelen in het boetebesluit, dan zie je dat de ruimte om daar eigenstandig een oordeel over te vellen gewoon ontzettend klein is. Zowel de Ombudsman als de Centrale Raad geven ook aan dat je bij de verwijtbaarheid ... Die staat overigens ook in de Algemene wet bestuursrecht, die buiten werking was gesteld op dat ene stuk. Daar staat ook gewoon in: kijk naar draagkracht. Je zit nu ook heel dicht tegen het stuk aan van eh ... Ik ben even de term kwijt. Daar kom ik zo wel weer op.

De heer **Slootweg**:

Maar door de Algemene wet bestuursrecht – daar hebben we het woensdag volgens mij ook over gehad – dus doordat dat artikel eigenlijk werd uitgezet, was het ook niet meer mogelijk om naar draagkracht te kijken.

De heer **Kemperman**:

Nee. Nee. Dat is precies het evenredigheidsbeginsel. Dat is eigenlijk uitgezet. Daar zitten dit soort zaken onder: is de hoogte van de boete in overeenstemming met de ernst van de overtreding? Dat is eigenlijk het evenredigheidsbeginsel en daaronder zitten een aantal zaken waaraan je de subjectieve verwijtbaarheid kunt ijken. Dat maakt ook dat wij op een gegeven moment zeiden: we kunnen geen kant op in dit stuk. En dan is er ook het verhaal dat de minister in antwoord op de uitvoeringstoets heeft aangegeven dat het verwerken van de subjectieve verwijtbaarheid wordt geacht te zijn verdisconteerd in de inlichtingenplicht. Ja, dan zet je dus alles dicht.

De heer **Slootweg**:

Ik zit toch nog even te denken. Het staat er: voor een dringende reden. Heeft u in de periode dat u er was, ooit dringende redenen gezien of voorbij zien komen?

De heer **Kemperman**:

Weet ik niet. Dat weet ik niet meer. Nee.

De heer **Slootweg**:

Voordat dit verhoor wordt voortgezet door de heer Aartsen, heb ik nog wel een vraag. We hebben het even min of meer over de systematiek gehad, dus

---

over hoe er nagedacht werd bij de totstandkoming van de fraudewet en het boetebesluit. Wat was nou uw perceptie van wat er werd gedaan met de input die het UWV gaf richting SZW bij de fraudewet en het boetebesluit?

De heer **Kemperman**:

In de periode waarin de totstandkoming van de wet heeft plaatsgevonden, was de mores dat fraude niet mocht lonen. Die is behoorlijk ver doorgetrokken op het ministerie en heeft plaatsgenomen in de fraudewet. Wij droegen zaken aan in termen van "geef wat ruimte om het professioneel en ook menselijkemaatachtig in te vullen", maar die stem is niet gehoord.

De heer **Slootweg**:

U voelde zich niet gehoord.

De heer **Kemperman**:

Nee. Nee.

De heer **Slootweg**:

Dan gaat de heer Aartsen nu verder met dit verhoor. Dank u wel.

De heer **Aartsen**:

Dank. Ik zou met u toch nog heel even verder willen praten over de uitvoeringstoets. U zei net al dat uw divisie betrokken was bij het maken van de uitvoeringstoets en wat dat betekende voor zaken als capaciteit, geld en technische uitvoerbaarheid. Hoe werd daar in uw divisie over gesproken in aanloop naar de totstandkoming van de uitvoeringstoets? Hoe werkt dat?

De heer **Kemperman**:

Hoe het regulier werkt, is zoals ik straks schetste. Bij de fraudewet zagen wij een inperking van hoe wij ons werk konden doen, specifiek voor Bezwaar en Beroep, aan de klantgerichtheidskant. Dat gaat voor een deel om de vorm die je aan je dienstverlening geeft, maar voor een deel zit klantgerichtheid natuurlijk ook in de wet. Hoe kun je cliënten op een goede manier ... Nou, dat kon hier helemaal niet meer, want je kon niks meewegen. Wij zagen dit toch wel met angst en beven tegemoet.

De heer **Aartsen**:

Dat is een inhoudelijke kant van de uitvoeringstoets, maar hoe werkt dat op zo'n afdeling of binnen zo'n divisie? Wordt daar dan een overleg over georganiseerd of gaat u dan om tafel met collega's? Helpt u me even.

De heer **Kemperman**:

Binnen het Juridisch Kenniscentrum hebben een aantal mensen specifieke kennis over socialezekerheidswetgeving. Die gaan dan met elkaar in gesprek over wat het betekent, wat de impact is en of het kan en mag in het hele stelsel. Daar wordt dus gewoon overleg over gevoerd om eenduidige input te leveren aan de collega's van Strategie, Beleid en Kennis.

De heer **Aartsen**:

Dan spreken ze daar ook over met u? Hoe moet ik me dat voorstellen?

De heer **Kemperman**:

Nou, ik krijg dat allemaal wel mee, maar zoals ik straks al zei, zag mijn opdracht op de bedrijfsvoering van Bezwaar en Beroep. Dat moest goed georganiseerd worden, zodat ook dit soort zaken gewoon liepen zoals bedoeld. Ik kreeg die inhoud dus voor een deel mee. Als het raakte aan wat het met mijn mensen deed, kreeg ik het zeker mee, want dan ging het – ik maak het nu even heel generaal – raken aan het werkplezier van mensen, omdat de professionaliteit zou worden ingeperkt bij wat ze geacht werden te doen.

De heer **Aartsen**:

Sprak u ook met collega-directeuren over de uitvoeringstoets en wat erin stond?

De heer **Kemperman**:

Ja. Wij hadden in die tijd de Groepsraad, zoals die heette. Daar zaten alle directeuren in en de raad van bestuur. Daar kwamen alle belangwekkende zaken voorbij. Daar kwam uiteraard ook de fraudewet af en toe voorbij. Ook de u-toets kwam daar voorbij. Die gesprekken vonden daar dus zeker plaats. Het raakte binnen het UWV natuurlijk aan veel meer dan alleen aan Bezwaar en Beroep.

De heer **Aartsen**:

Hoe noemde u die groep nou?

De heer **Kemperman**:

Groepsraad.

De heer **Aartsen**:

Groepsraad. En als ik het goed begrijp, wordt dat in aanloop naar de definitieve uitvoeringstoets een aantal keer besproken.

De heer **Kemperman**:

Ja, dat is meer van: waar staan we nu, wie heeft welke input geleverd op dat stuk en wat gaat mee naar SZW?

De heer **Aartsen**:

En de raad van bestuur zit daar ook in?

De heer **Kemperman**:

De raad van bestuur zit daar ook bij.

De heer **Aartsen**:

Weet u wie van de raad van bestuur dat destijds was?

De heer **Kemperman**:

Vanaf 2012 waren dat volgens mij de heer Bruins en de heer Paling.

De heer **Aartsen**:

Die zaten er alle twee bij?

De heer **Kemperman**:

Ja. We hadden toen een driehoofdige raad van bestuur, dacht ik. Wat betreft de taakverdeling, waar we het straks over hadden, heeft de voorzitter van de raad van bestuur zijn contacten met de secretaris-generaal en had de heer Paling contact met de directeur-generaal.

De heer **Aartsen**:

Maar alle drie de leden van de raad van bestuur zaten in dat groepsberaad, ook toen er gesproken werd over de uitvoeringstoets?

De heer **Kemperman**:

Ja. Altijd.

De heer **Aartsen**:

Oké.

De heer **Kemperman**:

Het was een vaste club.

De heer **Aartsen**:

De reden dat ik het vraag is de volgende; misschien kunt u de commissie hierbij helpen. We weten dat de definitieve uitvoeringstoets op 18 januari

---

2012 gereed was. De definitieve uitvoeringstoets, die ook in uw map zit, beslaat zes pagina's. In de stukken die wij als commissie hebben onderzocht, vinden wij ook een conceptuitvoeringstoets. Die wordt vastgesteld op 5 januari 2012. Die conceptuitvoeringstoets beslaat maar liefst achttien pagina's. Tussen die achttien pagina's concept en zes pagina's definitief zitten nogal wat inhoudelijke verschillen. Zegt u dit iets?

De heer **Kemperman**:

Nee, dat heb ik niet paraat.

De heer **Aartsen**:

Weet u nog wel dat er een concept was waarover is gesproken?

De heer **Kemperman**:

Er zijn altijd concepten, bij alles wat er gebeurt. Dat verbaast me op zich niet, maar deze heb ik niet paraat.

De heer **Aartsen**:

Oké, dat kan. Weet u of u zelf contact heeft gehad met het ministerie van Sociale Zaken over de uitvoeringstoets?

De heer **Kemperman**:

Ik heb geen contact gehad met SZW.

De heer **Aartsen**:

Weet u of er tussen het Juridisch Kenniscentrum en Sociale Zaken contact is geweest over de uitvoeringstoets?

De heer **Kemperman**:

Zoals ik straks zei, zullen ze hooguit op een informele manier wat kennis hebben uitgewisseld. Maar in de formele afstemming gaat het altijd via SBK.

De heer **Aartsen**:

Weet u of SBK in die periode contact heeft gehad met het ministerie van Sociale Zaken?

De heer **Kemperman**:

Zeker, zeker.

De heer **Aartsen**:

Oké. Ook over de uitvoeringstoets?

De heer **Kemperman**:

Zeker.

De heer **Aartsen**:

Weet u of er tussen de raad van bestuur en Sociale Zaken in die periode contact is geweest over de uitvoeringstoets?

De heer **Kemperman**:

Ik moet hier een slag om de arm houden en zeggen: ik kan me haast niet voorstellen dat dat niet zo is geweest. Maar zeker weten doe ik dat niet.

De heer **Aartsen**:

Dat is een goede toevoeging. Dank u. Gewoon voor de compleetheid van dit blokje: weet u waarom delen van de kritiek uit de conceptuitvoeringstoets de definitieve versie niet hebben gehaald?

De heer **Kemperman**:

Nee, dat weet ik niet. Ik weet dat ook de concepttoets wordt besproken met SZW, in termen van: wat gaan wij opschrijven naar jullie toe? Maar wat nou gemaakt heeft dat sommige delen daaruit zijn gehaald, weet ik niet. Dat weet ik niet.

De heer **Aartsen**:

Weet u, gezien uw ervaring, wel of het gebruikelijk was, of is, dat grote delen van de kritieken van een vastgestelde conceptuitvoeringstoets niet terugkeren in een definitieve toets? Is dat gebruikelijk bij dat soort uitvoeringstoetsen?

De heer **Kemperman**:

Poeh. Ik weet wel dat een uitvoeringstoets altijd over en weer gaat om te bekijken wat je daar nog in kan doen. Dat kan ook aanleiding geven om in de wetstekst zelf nog iets te doen voordat je hem helemaal officieel aanbiedt. Het is dus niet ongebruikelijk dat daar nog beweging in zit, maar in deze omvang? Dat kan ik me niet herinneren.

De heer **Aartsen**:

Oké. Dank u. Ik wil graag met u gaan naar het punt van verwijtbaarheid in de fraudewet. Het is er al een aantal keer over gegaan, dus misschien raken we een aantal dingen dubbel aan, maar het is wel goed om hier nog even op in te zoomen. Wat veranderde er specifiek op het punt van verwijtbaarheid

---

en verminderde verwijtbaarheid bij de inwerkingtreding van de fraudewet en het boetebesluit in 2013?

De heer **Kemperman**:

Eigenlijk werd de subjectieve verwijtbaarheid weggehaald.

De heer **Aartsen**:

En met "subjectief" bedoelt u?

De heer **Kemperman**:

Dat is dat je bekijkt wat het aandeel van de cliënt zelf is in de verwijtbaarheid, in datgene wat gezorgd heeft voor de regelovertreding.

De heer **Aartsen**:

Bij verminderde verwijtbaarheid kan een op te leggen boete worden verlaagd. Daartoe zijn in het boetebesluit enkele criteria geformuleerd op grond waarvan er in ieder geval sprake is van verminderde verwijtbaarheid.

De heer **Kemperman**:

Dat zijn er drie.

De heer **Aartsen**:

Ja. Hoeveel ruimte kreeg het UWV door deze verminderde verwijtbaarheidscriteria?

De heer **Kemperman**:

Nauwelijks, nauwelijks. We hebben ernaar gekeken. Als je die uitwerkt, blijft er heel weinig over waar je die vermindering ook echt op kan toepassen. Omdat ze ook specifiek genoemd zijn, is het daarmee ook nog eens een keer beperkt. Als je dat meeneemt naar waarover we het net hadden, het buiten werking stellen van een deel van de Algemene wet bestuursrecht en het antwoord van de minister op de uitvoeringstoets van het boetebesluit, dan zie je dat die ruimte alleen maar kleiner wordt. Je zou bijna zeggen: naarmate het gesprek vordert, wordt de ruimte kleiner.

De heer **Aartsen**:

De lijst van verminderde verwijtbaarheidscriteria is niet limitatief. Ik sprak net over de woorden "in ieder geval". Is daarover nog gesproken?

De heer **Kemperman**:

Nou, dat is precies de vraag die wij gesteld hebben aan het ministerie.

De heer **Aartsen**:

Weet u het antwoord daarop nog?

De heer **Kemperman**:

Ja, het antwoord staat in de reactie op de uitvoeringstoets. Het is precies de vraag die wij gesteld hebben: hoe breed kunnen wij de verwijtbaarheid nog toetsen; wat mag wel, wat mag niet? Daar kregen we een formeel antwoord op.

De heer **Aartsen**:

Dus als ik het goed begrijp, zegt u: wij hadden een aantal voorbeelden, een aantal criteria, in het boetebesluit, en er werden een aantal voorbeelden genoemd in de nota van toelichting bij het boetebesluit, maar er was ook nog een antwoord van het ministerie op het boetebesluit en dat maakte dat het UWV de conclusie trok dat er beperkt ruimte was in de uitvoering van de verwijtbaarheidstoets.

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Aartsen**:

Helder. Heeft u nog met andere uitvoerders van de fraudewet, waaronder de gemeenten of de Sociale Verzekeringsbank, gesproken over hoe zij de ruimte in de fraudewet interpreteerden?

De heer **Kemperman**:

Ik kan me niet herinneren dat we dat in die periode gedaan hebben. Ik weet wel dat de Inspectie SZW een rapport heeft opgesteld waarin ze de toepassing van de fraudewet door de uitvoerders onderling heeft vergeleken. Dus dat rapport is er wel.

De heer **Aartsen**:

Oké. Weet u in welke periode dat rapport ongeveer is verschenen?

De heer **Kemperman**:

Even nadenken. We hadden de uitspraak van de Centrale Raad ...

De heer **Aartsen**:

Het was daarna.

De heer **Kemperman**:

... en je had de Ombudsman een maand daarna. Het was in dat halfjaar. Er kwam toen eigenlijk heel veel bij elkaar. Als je de inhoud van het rapport van de Nationale ombudsman en de uitspraak van de Centrale Raad met elkaar vergelijkt, dan passen die naadloos op elkaar. In die periode is ook dat rapport van de inspectie verschenen.

De heer **Aartsen**:

Helder. Oud-minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Kamp gaf in zijn openbare verhoor van afgelopen woensdag aan: "Als je iets per ongeluk doet, dan is het niet verwijtbaar." Was het voor u en voor het UWV, binnen deze wet en gelet op wat we net bespraken, nou goed mogelijk om vast te stellen of een uitkeringsgerechtigde de inlichtingenplicht per ongeluk niet naleefde?

De heer **Kemperman**:

Was het maar waar. Het antwoord is nee. Dat konden we niet, dat mochten we niet en die kans was er ook niet. Dat was precies wat we gevraagd hebben en dat is precies het antwoord dat we teruggekregen hebben, namelijk dat het niet kan en niet mag. Dus een vergissing ... Dat is precies die glijdende schaal tussen het overtreden van een regel en frauderen, waarmee we dit verhoor begonnen. Dat verschil is totaal niet aan de orde bij het bepalen van de boete volgens de fraudewet.

De heer **Aartsen**:

In het openbaar verhoor van afgelopen woensdag zei oud-staatssecretaris Paul de Krom: "Het hangt af van de kwaliteit van de uitvoering of de wet ook wordt uitgevoerd zoals hij is bedoeld." Mag ik vragen naar uw reactie op dit citaat?

De heer **Kemperman**:

In algemene termen heeft hij natuurlijk gelijk. Het probleem is alleen dat de ... Wij hebben de wet uitgevoerd zoals die is aangeboden. Dat betekent het volgende. Als onze uitvoering niet in overeenstemming was met de gewenste kwaliteit, zoals hij die schetst of zoals geschetst werd in het voorbeeld van minister Kamp van net, dan hebben zij in diezelfde periode alle kansen gehad om die te corrigeren. Wij hebben namelijk regelmatig teruggegeven wat de uitwerking van de wet is geweest, wat die met de uitvoering heeft gedaan en wat die met cliënten heeft gedaan. Punt.

De heer **Aartsen**:

Wat heeft het met cliënten gedaan?

De heer **Kemperman**:

Ik denk dat er ontzettend veel schrijnende situaties zijn ontstaan: mensen die echt, echt in de problemen zijn gekomen en daar ongelooflijk lang last van hebben gehad. Bij wat we bijvoorbeeld voorstelden bij de herziening naar aanleiding van de uitspraak van de Centrale Raad kreeg je weer precies hetzelfde gesprek. We gingen niet terug naar 1 januari 2013. Dus we hebben niet alle burgers, alle mensen, die wij beboet hebben opnieuw beoordeeld volgens het nieuwe regime. Daar hadden we dus een kans om de burgers die wij echt in een schrijnende situatie hebben gebracht, een handreiking te geven vanuit de overheid, maar dat hebben we niet gedaan.

De heer **Aartsen**:

Ik wil het graag met u hebben over die kans, zoals u dat noemt. Op 24 november 2014 oordeelt de Centrale Raad van Beroep dat onderdelen van de fraudewet, zoals de door het UWV opgelegde boetes in strijd zijn met het recht. U gaf net al een bescheiden inkleuring van wat die doen met mensen. Het UWV moest voortaan de ernst van de overtreding van de inlichtingenplicht, de omstandigheden van de burger en de mate van verwijtbaarheid individueel beoordelen. Hoe werd deze uitspraak van de Centrale Raad van Beroep ontvangen door het UWV in het algemeen en misschien meer specifiek door de divisie Bezwaar en Beroep en uw medewerkers?

De heer **Kemperman**:

Ontzettend positief. We voelden ons gehoord. Helaas was het via de rechter en bijna twee jaar later, maar dit was voor ons een hele positieve uitslag. Ik denk ook wel dat de schrijnende situaties waarin mensen in de periode daarvoor terecht zijn gekomen, wat ik net aangaf ... Het is uiteraard van een totaal andere orde, hoor, maar ook onze mensen bij het UWV hebben wel buikpijn gehad van wat ze geacht werden te doen en van besluiten die ze moesten nemen, wanneer ze zagen wat dat met mensen deed. Wij waren dus heel blij met deze uitspraak, ja.

De heer **Aartsen**:

Naar aanleiding van deze uitspraak op 24 november 2014 volgde er een herzieningsoperatie. Het UWV wilde een coulante toepassing van de regels voor alle mensen die als gevolg van de oplegging van een boete in de problemen waren gekomen. De heer Bruins zei vanmorgen dat dat er bij

---

benadering 66.000 waren. Daarbij werden er drie scenario's geschetst die aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid werden voorgelegd. Het ministerie van Sociale Zaken koos echter voor het scenario met herziening voor een minimale groep, de om en nabij 6.000 mensen die nog in beroep en bezwaar zaten, met als argumenten dat het juridisch niet verplicht was, dat er geen geld voor beschikbaar was en dat het mogelijk een precedentwerking kon hebben. Wat was de impact van de keuze van het ministerie van Sociale Zaken op de werkzaamheden van de divisie Bezwaar en Beroep?

De heer **Kemperman**:

Wij hebben na de uitspraak direct bekeken wat die betekende voor het uitvoeringsbeleid, waarbij we de uitspraak ook per direct hebben omgezet in instructies en protocollen voor de rest van de organisatie, om dit zo snel mogelijk aan de orde te stellen. We hebben de bezwaar- en beroepszaken ook stilgelegd, waardoor er dus ook geen definitieve besluiten konden worden genomen, in afwachting van hoe de herziening eruit zou moeten zien en wat de doelgroep ervan zou zijn. Het is wat u zegt: iedereen waarvoor het besluit nog niet in rechte was vastgezet, dus bij wie het nog niet vaststond, kon daarna worden meegenomen in de herziening. Dat betekent dat het niet gold voor iedereen die al een besluit had gehad. Dat is op zich wel heel jammer.

De heer **Aartsen**:

Dit zijn de juridische termen. Wat betekende het concreet voor de mensen die het betrof?

De heer **Kemperman**:

De mensen die het betrof, konden we beoordelen op basis van de handreiking – nou, het was eigenlijk meer dan een handreiking – van het verplichte nieuwe sanctieregime dat de Centrale Raad had bepaald. Dat betekent dat we bij deze groep mensen de verwijtbaarheid wél konden beoordelen. Dat was echt specifiek en dat heeft ook echt impact gehad op deze mensen, maar ook op onze eigen mensen.

De heer **Aartsen**:

Dat betrof die 6.000 mensen die er nog in zaten.

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Aartsen**:

Wat was de impact voor de 60.000 mensen die daar niet in zaten?

De heer **Kemperman**:

Dat is heel lastig te duiden. Ook daaronder zijn mensen geweest die gevraagd hebben om die herziening, maar dat kon niet. We hadden de mogelijkheid niet om dat te doen. Dit is het scenario dat Sociale Zaken gekozen heeft. Ik kan u wel melden dat er behoorlijk wat gesprekken aan vooraf zijn gegaan om het ministerie ertoe te bewegen om het terug te halen naar 1 januari. Dat had een menselijke kant, maar ook de kant dat de rechter op dat stuk eigenlijk de grondslag onder de fraudewet had weggehaald. Dan zou je zeggen: goh, dan moet je terug naar de oorsprong van de wet om te kijken of je alle mensen opnieuw zal beoordelen op basis van het nieuwe sanctieregime. Dat was onze insteek. Die heeft het niet gehaald; vandaar dit verhaal. Het wrange is dat je op een gegeven moment, in 2019, een nieuwe uitspraak krijgt van de Centrale Raad over diezelfde groep, die helemaal teruggaat naar 1 januari 2013. Zo lang duurt dat.

De heer **Aartsen**:

De laatste vraag, voor mijn blok in ieder geval. U had het net over een kans. U zei: wij, de overheid, kregen een kans om iets recht te zetten. Hoe is de overheid met die kans omgegaan?

De heer **Kemperman**:

Daar hadden we het eigenlijk net over. Weet je? Het is geen kans om datgene wat we gedaan hebben helemaal teniet te doen, want er komt gewoon een nieuw boeteregime voor in de plaats. Maar je mag een hele andere wegingsfactor mee laten spelen, die een, ik denk, veel effectiever boeteregime laat zien, waarbij je veel meer aan de kant zit dat burgers ... Kijk, als er op een gegeven moment dingen gebeuren waarvan je zegt "goh, dat kan niet, dat mag niet, dat willen we niet met elkaar", dan mag iemand best op de vingers getikt worden. Daarin zit de discussie natuurlijk niet. Het gaat over de disproportionaliteit van het verhaal. Die hadden we op dat moment terug kunnen draaien. Die kans hebben we eigenlijk laten lopen. Dat is jammer. Ik ben dus helemaal niet van de soort die zegt dat je niets moet doen met fraude, regelovertredingen enzovoorts. Maar maak het proportioneel en maak het lerend.

De heer **Aartsen**:

Dank u wel. Ik geef graag het woord aan mijn collega Slootweg.

De heer **Slootweg**:

Ik wil zo meteen met u nog wat meer de diepte in over een aantal dingen, maar ik probeer ook nog even wat te recapituleren. Dat artikel 5.46 van de Algemene wet bestuursrecht, die de dringende reden, geeft eigenlijk de mogelijkheid om, als ik het in uw termen mag zeggen, die "subjectiviteit" erin te hebben. Is het voor u en het UWV ooit duidelijk geworden waarom dat er eigenlijk uit gesloopt is?

De heer **Kemperman**:

Nee. Toen wij dat in formele zin hebben gevraagd, was het antwoord dat het evenredigheidsbeginsel, of de subjectieve weging van verwijtbaarheid, geacht werd in de werking van de informatieplicht te zitten, omdat daarin was vastgelegd dat het iedere burger redelijkerwijs duidelijk moest zijn wat zijn acties en verplichtingen zijn om dat voor elkaar te krijgen. De weging was daarin ondergebracht. Dat is het antwoord dat wij hebben gekregen. Ik weet niet of er verder een dieperliggende reden was om dat artikel uit de Awb buiten werking te stellen.

De heer **Slootweg**:

Het tweede puntje waarover ik met de commissie hoop toch net even wat meer kennis te kunnen krijgen is het volgende. Je denkt op een zeker moment: ook al is de fraudewet, om het zo te zeggen, strakker geworden, toch hebben mensen, wanneer ze in de knel komen, de mogelijkheden om een beroep te doen op zo'n beroep- en bezwaarprocedure. We zien daarin min of meer een dalende lijn. Dat was voor u ook wel verbazingwekkend. Misschien had de informatie haar werk gedaan. Misschien hebben we een aantal mensen niet kunnen bereiken. Dat is voor het parlement als medewetgever ook belangrijk om te weten, want je denkt dat je dingen goed hebt ingericht. Kunt u een beetje aangeven waarom dat niet heeft gefunctioneerd?

De heer **Kemperman**:

De toets wordt gedaan op basis van de wet zelf. Op het moment dat de Centrale Raad een uitspraak doet, heb je het hoogste orgaan in het bestuursrecht te pakken. Dat betekent dat daarmee direct jurisprudentie is geboren, terwijl de lagere rechters toetsen aan de wet.

De heer **Slootweg**:

Laten we nu toch even naar de twee laatste blokken gaan. Dat gaat over de Polenfraude, zoals die is gaan heten. In 2017 ging u een nieuwe functie

---

bekleden binnen het UWV en werd u directeur Uitvoering WERKbedrijf. Kunt u kort vertellen wat die functie inhield?

De heer **Kemperman**:

Ja, het WERKbedrijf ... Misschien even een kleine persoonlijke invulling van dit stuk. Ik was ontzettend blij dat ik mijn werk mocht gaan voortzetten bij het WERKbedrijf omdat werk in de sociale zekerheid een enorm belangrijke rol heeft, waar het gaat over zekerheden die we mensen als overheid willen aanreiken. Ik was dus heel blij dat ik bij het WERKbedrijf aan de slag kon. Ik werd daar directeur Uitvoering. Dat betekent dat ik op dat moment de verantwoordelijkheid had voor alle vestigingen in het land. We hadden een algemeen directeur, een directeur die zich bezighield met IV en ICT, en een directeur die zich bezighield met staven en de landelijke uitvoering. Ik had het hele land, dus alle vestigingen.

De heer **Slootweg**:

In september 2018 ontstond er maatschappelijke onrust door mediaberichtgevingen omtrent de onrechtmatige export van WW-uitkeringen. Dit is in de media bekend komen te staan als de zogenaamde Polenfraude. Hier wil de commissie nu met u op ingaan. Hoe werd de berichtgeving over de Polenfraude ontvangen door het UWV in het algemeen en door het WERKbedrijf in het bijzonder?

De heer **Kemperman**:

Ik moet nu een klein beetje uitleggen hoe in die tijd de keuzes werden gemaakt om bijvoorbeeld aan opsporing te doen of over wat we met fraude en fraudesignalen zouden doen. We komen er ongetwijfeld nog wel op, maar een van de oplossingsrichtingen wijst daar ook op. Er is nu dus samen met SZW een wegingskader gemaakt om te kijken waar we onze beperkte middelen qua geld en mensen op inzetten en wat we op dit moment belangrijk vinden, gelet op de fenomenen die zich voordoen in het fraudeveld. Toentertijd werd die afweging door het UWV gemaakt, af en toe in overleg met SZW.

De heer **Slootweg**:

Het zwaartepunt lag bij het UWV.

De heer **Kemperman**:

Het zwaartepunt lag bij het UWV. De signalen over migrantenfraude hadden we al wel gedetecteerd en ook al wel onderzocht, maar daar leek op dat

---

moment nog geen patroon in te zitten. Die zijn op dat moment dus telkens op individuele basis opgepakt en onderzocht.

De heer **Slootweg**:

Zou je kunnen zeggen: wel incidenten maar geen patroon?

De heer **Kemperman**:

Ja, dat was op dat moment wat bij ons speelde. Dus toen dat volop in de aandacht kwam, hadden wij zoiets van: ho, maar dit is ons niet onbekend, dus laten we even kijken wat de omvang is van deze fraude en daar direct op inzetten in de zin van wat het betekent in termen van oplossingen en onderzoek en van hoe we het kunnen voorkomen. Het was voor een deel aan het WERKbedrijf en voor een deel aan het directoraat Handhaving om daarmee aan de slag te gaan.

De heer **Slootweg**:

Dus op de vraag hoe het ontvangen werd, zegt u: er werd in eerste instantie snel onderzoek gedaan naar de vraag of we dat beeld herkenden en wat we ervan terugzagen.

De heer **Kemperman**:

Ik kan nog wel wat meer vertellen over wat het met ons gedaan heeft. Naarmate de constatering van dit fenomeen ging leven, zag je een enorme reactie in de maatschappij en in de publiciteit, ook politiek gezien, terwijl wij zoiets hadden van: we begrijpen die reactie op de inhoud, maar nu gaat in een keer over migranten. Het werd ook heel groot, terwijl het in principe over een redelijk klein aantal mensen ging en eigenlijk over een redelijk klein bedrag. Maar het sentiment was heel groot. Daar hadden we op dat moment wel mee te dealen: hoe gaan we daarmee om? Ik weet nog dat wij toen ook getracht hebben om aan te geven dat de wet gewoon toestaat dat je de WW in bepaalde omstandigheden meeneemt naar het buitenland. Dan krijg je alleen ook een paar opdrachten mee om daar te doen. Dat heet de export-WW. Dat kan gewoon volgens de wet. Maar ja, dan wordt ineens alles over één kam geschoren. Daar hadden wij op dat moment wel mee te dealen. Aan de andere kant had ik ook zoiets van: wij hebben ook iets te pakken, dus daar moeten we ook gewoon op acteren.

De heer **Slootweg**:

En op welke wijze is daarop geacteerd?

De heer **Kemperman**:

Eigenlijk is daar de stuurgroep Fraude uit ontstaan. Daar zat zowel SZW aan tafel als de belangrijkste onderdelen van het UWV, die daar een heleboel oplossingsrichtingen voor bedacht hebben die eigenlijk veel breder waren dan het fenomeen dat daar aan de orde was. We zaten nu toch bij elkaar en vroegen ons af: goh, misschien moeten we op een aantal onderdelen sowieso herijken. We hebben daar heel veel oplossingsrichtingen met elkaar bekeken. Die hebben we afgezet tegen de impact op de uitvoering, de kosten en uiteraard – daar had ik misschien mee moeten beginnen – de effectiviteit van die bepaalde maatregel. Dan houd je er op een gegeven moment een aantal over.

De heer **Slootweg**:

Kunt u kort vertellen welke dat zijn geworden?

De heer **Kemperman**:

In de stuurgroep hadden we een soort portefeuillevdeling: wie heeft welke oplossingsrichtingen bij zich? Die oplossingsrichting kon het beste worden uitgewerkt en geïmplementeerd in het aandachtsgebied dat hij had. Voor mij waren er drie van die oplossingsrichtingen. Eén ging over de papieren aanvraag, één over de pilot WW en één over de sollicitatiescan. Dat waren de drie die ik bij me had. Die sollicitatiescan was er één van drie. Verblijf buitenland zat bij de collega van Handhaving, verwijtbare werkloosheid zat bij de collega van Uitkeren en de sollicitatiescan zat bij mij.

De heer **Slootweg**:

U zei eerder: we hadden al wel gekeken, we hadden weleens incidenten of signalen gehad, maar niet echt een patroon. Had u die al eerder gedeeld met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid?

De heer **Kemperman**:

O, dat weet ik niet. Het delen van dit soort signalen en fenomenen zat bij de collega van Handhaving, dus ik weet zo niet of dat al eerder gedeeld is. Dat weet ik gewoon niet.

De heer **Slootweg**:

En u weet ook niet in hoeverre voorafgaand aan de berichtgeving in de media in 2018 de mogelijke fraude door voornamelijk personen met de Poolse nationaliteit een aandachtspunt was? Dat was echt heel erg incidenteel, maar het werd in een breder kader gezien.

De heer **Kemperman**:

Ja, daarom hebben wij het ook migrantenfraude genoemd. Het betrof veel meer, ook mensen met andere nationaliteiten. Alleen, op dat moment was het aantal Poolse mensen groter dan de rest. Maar eigenlijk is het migrantenfraude, want het mechanisme dat daaronder zat, was gewoon hetzelfde.

De heer **Slootweg**:

Als gevolg van deze berichtgeving wordt er bij het UWV tijdelijk een extra lid in de raad van bestuur geplaatst om het risicomangement te versterken. Daarnaast is er een fraudeoverleg in het leven geroepen waaraan zowel SZW als UWV deelnemen. Daar maakte u net gewag van. Gaat dat dan de stuurgroep WW heten?

De heer **Kemperman**:

De stuurgroep Fraude.

De heer **Slootweg**:

De stuurgroep Fraude. En u maakt dan als directeur van het WERKbedrijf hiervan deel uit.

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

Er waren 25 acties en er was een drietal acties, waarbij de sollicitatiescan uw aandacht had. U was daar een extra-aandachttrekker; ik weet niet hoe dat precies heet.

De heer **Kemperman**:

Ik was gewoon eigenaar van die oplossingsrichting.

De heer **Slootweg**:

Wie nam eigenlijk het initiatief tot het formuleren van die acties? Was dat uit het UWV geboren of uit SZW?

De heer **Kemperman**:

Ik denk dat dat een gezamenlijke actie is geweest. Er zaten permanent twee mensen vanuit het ministerie bij en bij ons werd de stuurgroep voorgezeten door de directeur SBK, Strategie, Beleid en Kenniscentrum.

De heer **Slootweg**:

Op basis van welke afwegingen werd bepaald welke acties wel of niet zouden worden uitgevoerd?

De heer **Kemperman**:

Dat is de drieslag die ik net maakte. Het gaat over ...

De heer **Slootweg**:

Met effectiviteit onder andere?

De heer **Kemperman**:

Ja, effectiviteit en kosten, maar ook impact op de uitvoering.

De heer **Slootweg**:

Ondanks dat het er drie waren, hebben wij begrepen dat het een 25-tal acties was van de stuurgroep. Kan je die dan weer bundelen in die groepen zoals u noemde?

De heer **Kemperman**:

Nee, ze hebben alle 25 een eigen eigenaar die dat moet oppakken. Ondertussen zijn er ook nog wel een aantal gesneuveld op die drie criteria die we net beetpakten.

De heer **Slootweg**:

Ja, maar dit waren dus wel de 25 meest effectieve en qua kosten meest aantrekkelijke acties?

De heer **Kemperman**:

Om te beginnen wel, maar van al die 25 is ook onderzocht of het ook lukte, of het werkte, wat dat aan ... We hebben we ook nog ... Dit waren kortetermijn- en middellangetermijnoplossingen – dat is misschien een vierde criterium – want er werd ook gekeken hoeveel tijd we nodig hadden om de implementatie daadwerkelijk voor elkaar te krijgen.

De heer **Slootweg**:

Welke rol speelden rechtsbescherming en de AVG – toen was het waarschijnlijk nog de Wet bescherming persoonsgegevens – in de keuze van deze acties? U had het over effectiviteit, over kosten en over de vraag of het binnen een bepaalde tijd kon gebeuren.

De heer **Kemperman**:

Laat ik voor deze vraag gewoon de sollicitatiescan pakken, omdat we daar de persoonsgegevens en de privacygevoeligheid van de cliënten moesten en wilden beschermen. Achteraf gezien is de sollicitatiescan eigenlijk onder het verkeerde gesternte geboren, omdat het een instrument is geworden voor de dienstverlening. Hij is ooit begonnen om te kijken wat de effectiviteit van sollicitatiegedrag van cliënten is en of daar fraude-elementen in zitten. Want hij kwam uit de stuurgroep, dus dat was de oorspronkelijke inzet.

De heer **Slootweg**:

Het bestrijden van fraude was de focus?

De heer **Kemperman**:

Ja. Op enig moment hebben wij gezegd: maar wacht even, als wij de ineffectiviteit van sollicitatiegedrag weten, dan moeten we daar dienstverlening op zetten. Wij hebben de scan toen omgebouwd. Dat is een dienstverleningsinstrument geworden. Uiteraard moesten we voldoen aan de privacywetgeving. Er is een GEB-analyse, een gegevensbeschermingseffectbeoordeling, gedaan door de functionaris gegevensbescherming binnen het UWV. Dat is iemand die met een aantal mensen een autonome positie heeft binnen het UWV, rechtstreeks onder de raad van bestuur valt en een open lijn heeft naar de AP. In die zin is de onafhankelijkheid daarmee geborgd. Daar hebben wij een aantal gesprekken mee gehad in de aanloop hiernaartoe. Hij heeft uiteindelijk zijn akkoord daarop gegeven. Overigens wordt de scan jaarlijks door een onafhankelijke derde beoordeeld om de privacy te borgen. Daarna, na een behoorlijk lange proefperiode, is die in werking getreden.

Dat gaat over gedragskenmerken. Daar komen mensen uit die met het gedrag dat ze laten zien bij de sollicitaties, eigenlijk nooit aan het werk zullen komen. Daar willen wij dan graag dienstverlening tegenover zetten om ze te helpen. Op het moment dat we met die mensen in gesprek zijn, kunnen we altijd zien of er opzet achter dat sollicitatiegedrag zit, of het onkunde of onwetendheid is of dat het een verkapte hulpvraag is, die ze met zich meebrengen. Dat vind ik het mooie van de draai die we gemaakt hebben met dit instrument. We zeggen nu: we kunnen de dienstverlening verbeteren en ondersteuning aan burgers bieden.

De heer **Slootweg**:

Ik ben blij dat u de functionaris gegevensbescherming naar voren haalt, want die concludeerde dat het bijhouden van gegevens van de gehele groep

---

om op zoek te gaan naar mogelijke fraudeurs niet proportioneel was en daarmee een onrechtmatige verwerking. Daarmee werd volgens de functionaris niet alleen de privacy geschonden, maar liep het UWV een risico, zowel op een handhavingsactie van de Autoriteit Persoonsgegevens als op imagoschade en verlies van maatschappelijk vertrouwen. Dan kom ik op het punt van de registratie van begeleiders. Ondanks dit negatieve advies van deze functionaris is de scan tenslotte toch doorgezet. Waarom is dat gebeurd?

De heer **Kemperman**:

Wij zijn naar aanleiding hiervan het gesprek aangegaan over hoe wij die bescherming wél konden waarborgen, want in december '21 hebben wij een positief advies gekregen van de functionaris gegevensbescherming over deze scan. We hebben gekeken welke wijzigingen we moesten aanbrengen om wel te kunnen voldoen aan de privacywetgeving.

De heer **Slootweg**:

Bent u daarin geslaagd?

De heer **Kemperman**:

Ja, ja. En je ziet in de uitwerking dat, als de adviseurs binnen het WERKbedrijf deze mensen krijgen aangereikt voor de dienstverlening, ze niet weten wat de achtergrond is van deze mensen. Er zitten namelijk ook een aantal cliënten bij die niet uit die scan komen. Dat betekent dat ze met iedereen een objectief gesprek moeten voeren om de dienstverlening aan te bieden. Er zijn dus een aantal waarborgen meegegeven om ervoor te zorgen dat wij de privacy niet schenden en de mensen niet te veel belasten met de dienstverlening die we hier willen aanreiken.

De heer **Slootweg**:

Oké. Dus het negatieve advies is tenslotte omgezet? Dat is echt verwerkt?

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

Is het daarna nog een keer door deze functionaris getoetst en heeft hij toen commentaar gehad?

De heer **Kemperman**:

Ja. Hij heeft ... Volgens mij was dat net voor de kerst. Daarom weet ik het ook nog.

De heer **Slootweg**:

Dat is bijna een kerstcadeautje.

De heer **Kemperman**:

Ja, december '21. Daarmee kregen we het groene licht van de functionaris gegevensbescherming.

De heer **Slootweg**:

Oké. Werd het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid betrokken bij het maken van deze keuzes?

De heer **Kemperman**:

Zij zijn continu op de hoogte gehouden van de voortgang van alle maatregelen die uit de stuurgroep naar voren zijn gekomen, inclusief de scans die we hebben maar ook alle andere oplossingsrichtingen. Daar werden zij continu over bijgepraat. En er waren twee permanente leden van SZW in de stuurgroep.

De heer **Slootweg**:

Daar zaten twee permanente leden in?

De heer **Kemperman**:

Ja.

De heer **Slootweg**:

Dan wil ik u danken voor uw antwoorden. Ik geef het woord aan de voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dat betekent dat we aan het einde zijn gekomen van dit verhoor. Ik dank u hartelijk namens de enquêtecommissie en sluit hierbij de vergadering.

De heer **Kemperman**:

Dank u wel.

Sluiting 15.13 uur.
